Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.
Матар'ял прымаецца—з 9-ці да 3½ гадз. Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]
ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible]
ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible]

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 238 (2426) Нядзеля, 14-га кастрычніка 1928 г.

БЕЛАРУСКАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК.

ПАСТАНОВА

Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

АБ РЭАРГАНІЗАЦЫІ ІНСТЫТУТУ БЕЛАРУСКАЕ КУЛЬТУРЫ Ў БЕЛАРУСКУЮ АКАДЭМІЮ НАВУК.

Інстытут Беларускай Культуры, утвораны Савецкім урадам у мэтах скарыстаньня навуковых дасягненьняў для сацыялістычнага будаўніцтва, за кароткі час існаваньня разгарнуў шырокую навуковую працу ў справе разьвіцьця беларускай культуры і іншых нацыянальнасьцяў БССР і вывучэньня яе прыродных багацьцяў. Інстытут Беларускай Культуры сваёй працай мабілізаваў лепшыя навуковыя сілы Беларусі і правёў значную працу па фармаваньню кадраў маладых навуковых працаўнікоў. Навуковая дзейнасьць усіх гэтых кадраў вучоных асабліва інтэнсыўна выявілася ў апошнія гады, калі Інстытут Беларускай Культуры перайшоў на працу па акадэмічнаму статуту і паказаў поўную магчымасьць праводзіць досьледы ва ўсіх важнейшых галінах гаспадаркі і культуры Савецкай Беларусі. Вынікі навуковай дзейнасьці Інстытуту Беларускай Культуры далі яму магчымасьць усталяваць трывалую навуковую сувязь і супрацоўніцтва з цэлым шэрагам навуковых устаноў Саюзу ССР, саюзных савецкіх рэспублік і замежных краін. Навуковы аўтарытэт Інстытуту Беларускае Культуры ўсё больш павялічваецца як сярод шырокіх колаў працоўных мас, так і культурных працаўнікоў нашае краіны. Беручы ўсё гэта пад увагу і маючы на мэце далейшае паглыбленьне навуковай працы ў мэтах сацыялістычнага будаўніцтва, а таксама стварыць магчымасьць яшчэ больш інтэнсыўнага разьвіцьця навуковай дзейнасьці ў галіне беларускай культуры і дасьледчае працы ў БССР, якая больш згуртаваньня ўсіх вучоных, якія гатовы аддаць свае веды на карысьць рабочых і сялян, стварыць найбольш спрыяючыя ўмовы падрыхтоўкі новых кадраў вучоных з рабочых і сялян,—Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў Беларускае Савецкае Сацыялістычнае Рэспублікі ПАСТАНАЎЛЯЮЦЬ:

1) Рэарганізаваць Інстытут Беларускае Культуры ў Беларускую Акадэмію Навук.

2) Рэарганізацыю скончыць да першага студзеня 1929 г. (да юбілею дзесяцігодзьдзя стварэньня БССР).

3) Утварыць Урадавую Камісію ў складзе т. т. Хацкевіча (старшыня), Ігнатоўскага, Баліцкага, Некрашэвіча і Оршанскага, якой даручыць да 15-га лістапада 1928 г. падаць у Савет Народных Камісараў на зацьверджаньне сталы склад Прэзыдыуму і асабовы склад правадзейных членаў Беларускай Акадэміі Навук, а таксама тыя зьмены ў статут Акадэміі, якія патрэбны і выцякаюць з гэтай пастановы.

Старшыня ЦВК БССР А. ЧАРВЯКОЎ.
Старшыня СНК БССР М. ГАЛАДЗЕД.
Сакратар ЦВК БССР А. ХАЦКЕВІЧ.

г. Менск, 13-га кастрычніка 1928 г.

Vivat Academia!

Мы арганізавалі Вялікую Кастрычнікавую рэвалюцыю, узялі дзяржаўную ўладу ў свае рукі і стварылі Беларускую Савецкую Рэспубліку, для таго, каб на асновах улады рабочых і сялян, на асновах рэвалюцыйнай творчай самадзейнасьці ўсіх былых прыгнечаных значна шырэй рушыць уперад, на шляхох культуры і цывілізацыі, каб на аснове культурнага ўздыму мас рабочае клясы ў саюзе з бяднейшым і сярэднім сялянствам, у братэрстве ўсіх вызваленых народаў будаваць і набудаваць поўную сацыялістычную грамаду. Падыходзячы да канца першага дзесяцігодзьдзя ўлады Савецкай Беларусі, мы можам адзначыць буйнейшыя дасягненьні ва ўсіх галінах нашага дзяржаўнага, гаспадарчага і культурнага жыцьця. Мы можам адзначыць, што Кастрычнікавая рэвалюцыя самым адмысловым чынам зьнішчыла панаваньне былых эксплёатарскіх клясаў і нацыянальную прыгнечанасьць, дала новы, невядомы яшчэ ўладам былым шлях. Самым асаблівым паказальнікам нашага росту за гэтае дзесяцігодзьдзе зьяўляецца рост беларускае культуры. Беларусь, якая да гэтага часу ня мела свае ніякай школы, не толькі стварыла сваю ніжэйшую, сярэднюю і вышэйшую школу, але з нічога стварыць буйную навукова-дасьледчую арганізацыю—Інстытут Беларускай Культуры. Гісторыя Інстытуту Беларускай Культуры ёсьць канцэнтраваная гісторыя нашага культурнага разьвіцьця. З нічога, з невялічкай навукова-тэрміналёгічнай камісіі вырасла сталая акадэмічная ўстанова, ці лепш сказаць, сыстэма установ, якая атрымала шырокае навуковае прызнаньне. Пастанова ЦВК і Савету Нар. Камісараў БССР аб рэарганізацыі І.Б.К. у Беларускую Акадэмію Навук, такім чынам, падводзіць вынік цэлай эпосе культурнай работы і ад імя рабочае клясы і шырокіх сялянскіх мас выдае атэстат на сталасьць маладой беларускай культуры.

Беларуская Акадэмія Навук ствараецца рабочай клясай і сялянствам. Гэта першая Акадэмія, якая вырасла цалкам з самага грунту, на глебе Кастрычнікавай рэвалюцыі, гэта першая Акадэмія, ЦАЛКАМ, з самага падмурку створаная рабочай клясай і шырокімі сялянскімі масамі. Гэта ўскладае вялікую адказнасьць на нашу Акадэмію, на нашых акадэмікаў,—быць глашатаямі культуры, быць глашатаямі культуры пралетарыяту, быць глашатаямі і арганізатарамі культуры новай сацыялістычнай грамады.

Сьветагляд Кастрычнікавай рэвалюцыі — матэрыялізм. Мэтад рабочае клясы і саюзных з ёю сялянскіх мас—гэта мэтад дыялектычнага матэрыялізму. Установы, створаныя Кастрычнікавай рэвалюцыяй, ПАВІННЫ прапагандаваць гэты грамадзка-навуковы мэтад, распрацоўваць зьявішча грамадзкага жыцьця і прыроды на падставе гэтага мэтаду дыялектычнага матэрыялізму. У рабоце новай Беларускай Акадэміі Навук буйнейшае месца займуць пытаньні філёлёгіі, перш за ўсё пытаньні навукі аб мове, і распрацоўка і ўдасканаленьне сучаснае беларускае мовы. У мовазнаўстве мэтад дыялектычнага матэрыялізму яшчэ недастаткова замацаваўся. Але для ўсякага незаражанага містыкай і забабонамі чалавека ўжо павінна быць ясна, што і ў галіне мовазнаўства ўсё рухаецца, зьмяняецца і павінна быць ясна, што дыялектыка мовы, як грамадзкае надбудовы, ёсьць толькі адбіцьцё дыялектычнага разьвіцьця грамады, што зьмены лінгвістычных элемэнтаў зьвязаны са зьменамі і разьвіцьцём вытворчых узаемаадносін. Усякая лінгвістыка, якая не зразумее гэтай марксысцкай ісьціны, будзе не навуковай, чужой новай эпосе, эпосе дыктатуры пралетарыяту. Не малое месца ў працах Б. А. Н. займе гісторыя грамады і гісторыя літаратуры. Хоць у гэтых галінах мэтад дыялектычнага матэрыялізму значна больш замацаваўся, але важнейшыя пытаньні гісторыі Беларусі яшчэ не распрацаваны, няма яшчэ прызнанае МАРКСЫЦКАЕ КАНЦЭПЦЫІ гісторыі беларускага, яўрэйскага і г. д. НАРОДАЎ. Я застанаўляюся на гэтым рэзка для таго, каб сказаць, што распрацоўка і ўжываньне мэтаду дыялектычнага матарыялізму да ўсіх бяз выключэньня галін ведаў павінна стаць аднэй з асноўных задач Б. А. Н.

Сьветагляд Кастрычнікавай рэвалюцыі — мэтад дыялектычнага матарыялізму—МОЖА І ПАВІНЕН быць ужыты таксама і ва ўсіх галінах ДАСКАНАЛЫХ НАВУК. Дасканалыя навукі дасюль ня былі цэнтральным месцам работы ІБК; БАН павінен будзе прызначыць ім значна больш месца. І тут трэба сказаць, што, напр., у глебазнаўства прынцып гістарычнага адзінства ўсіх геалёгічных парод, падпарадкаваньне сваім законам разьвіцьця, ёсьць грамадзкая сур'ёзная навуковая аснова; трэба сказаць, што марксызм у біалёгіі ўжо зьвіў сабе трывалае гняздо, і ўсякая недаацэнка магчымасьці і неабходнасьці прымяненьня тут марксысцкага мэтаду цягнула-б нас назад.

Беларуская Акадэмія Навук будзе весьці работу па вывучэньню вытворчых сіл БССР, і мы маем поўную ўпэўненасьць, што яна гэтую работу будзе весьці выключна выходзячы з інтарэсаў сацыялістычнага будаўніцтва. Беларуская Акадэмія Навук будзе абапірацца на параўнальна маладыя кадры, ня зьвязаныя са старою акадэмічнаю забрасьнявеласьцю,—гэта дасьць больш шырокія магчымасьці для навуковага наватарства: Беларуская Акадэмія Навук павінна будзе ставіць сваёй задачай выхаваньне новых акадэмічных работнікаў з нашае моладзі. Але гэтая задача можа быць выканана толькі на падставе поўнага скарыстаньня ўсіх старых кадраў работнікаў культуры БССР усіх нацый. Старыя культурнікі і вучоныя, першыя пакаленьні беларускіх акадэмікаў, павінны будуць падрыхтаваць сабе больш шырокую зьмену дасьледчыкаў-вучоных.

Стварэньне БАН азначае пераход беларускай культуры ў вышэйшую клясу. Неабходна максымальная канцэнтрацыя ўсіх сіл навокал яе, неабходна максымальная ўвага да яе мас, неабходна максымальнае садзейнічаньне ёй з боку партыі, савецкае ўлады, арганізаванай рабоча-сялянскай грамадзкасьці. Тады яна стане сапраўдным асяродкам новай культурнай эпохі. Тады яна стане буйным культурным асяродкам.

Няхай жыве Беларуская Акадэмія Навук.

Vivat Academia!

В. КНОРЫН.

Гарачае прывітаньне Беларускай Акадэміі Навук!

Будаўніцтва сацыялізму грунтуецца на падставе вывучэньня законаў разьвіцьця людзкой грамады і выкарыстоўваньня гэтых законаў у мэтах зьнішчэньня тых супярэчнасьцяй, якія ўласьцівы буржуазнаму сьвету.

Адсюль вынікае вялізная роля навукі ў справе сацыялістычнага будаўніцтва.

З першых дзён мірнай працы Савецкай Беларусі ўрад дзеля прыцягненьня навукі да справы сацыялістычнага будаўніцтва ў гаспадарчай і культурнай галінах арганізаваў Інстытут Беларускай Культуры.

У сучасны момант, калі Савецкая Беларусь непасрэдна падышла да вырашэньня пытаньняў аб рэканструкцыі народнай гаспадаркі, роля навуковых устаноў павінна яшчэ больш павялічацца.

Пастанова ўраду аб рэарганізацыі Інстытуту Беларускай Культуры ў Беларускую Акадэмію Навук і ставіць сваёю мэтаю забясьпечаньне важнейшай у Беларусі навукова-дасьледчай установе магчымасьці шырокай навуковай прапрацоўкі тых праблем гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, якія пастаўлены на парадак дню сацыялістычнага разьвіцьця Беларусі.

Інстытут Беларускай Культуры сваю ролю выпаўніў.

Гарачае прывітаньне Беларускай Акадэміі Навук!

А. ЧАРВЯКОЎ.

Новы этап у разьвіцьці беларускае культуры.

Пастановаю ЦВК і Савету Нар. Камісараў БССР ад 13-га кастрычніка 1928 г. Інстытут Беларускае Культуры рэарганізован у Беларускую Акадэмію Навук. Гэта ёсьць новы этап у разьвіцьці беларускае культуры, у разьвіцьці навуковай працы па вывучэньні вытворчых сіл нашае краіны і культуры ўсіх нацыянальнасьцяй БССР. Гэта ёсьць далейшы крок па шляху разьвіцьця сацыялістычнага будаўніцтва.

Шлях ад Інбелкульту да Акадэміі Навук,—гэта ёсьць шлях вялікай напружанай працы ўсіх культурных сіл Беларусі, гэта ёсьць пэрыяд мабілізацыі і згуртаваньня лепшых сіл навуковай думкі навакол задач уздыму пралетарскае культуры і сацыялістычнага будаўніцтва.

Толькі напружаная навуковая праца ўсіх працаўнікоў Інстытуту Беларускае Кульуры дала магчымасьць паказаць працоўным усяго Саюзу ССР і шматлікім навуковым установам за межамі, як расьце і ўзмацняецца нацыянальная па форме і пралетарская па зьместу беларуская культура. Толькі гэтая напружаная калектыўная праца і дала магчымасьць савецкаму ўраду рэарганізаваць Інбелкульт у Акадэмію Навук.

Папярэднія працы Інбелкульту даюць магчымасьць выказаць поўную надзею у тым, што і на новым вышэйшым этапе працы Беларуская Акадэмія Навук дасьць плённыя вынікі навуковай думкі на карысьць сацыялізму. Акадэмія Навук яшчэ больш мабілізуе шырокія кадры навуковых сіл і яшчэ глыбей будзе чэрпаць новыя сілы для навукі з пралетарскіх рэзэрваў—з рабочых і сялян. Лёзунг „навука для ўзмацненьня дыктатуры пралетарыяту“, „яшчэ мацнейшае аб'яднаньне навукі і працы“—застаюцца і надалей як галоўнейшая задача Акадэміі.

Жадаю пасьпяховай працы ўсім працаўнікам Акадэміі Навук на карысьць адраджэньня Савецкай Беларусі.

М. ГАЛАДЗЕД.

Да новых перамог на культурным фронце!

Дзень утварэньня Беларускай Акадэміі навук—вялікае сьвята ў жыцьці працоўных БССР.

Гэта ня толькі дасягненьне ў галіне культурнага будаўніцтва ў краіне, перажыўшай вякі рабства і цемры, але і ўтварэньне моцнай і сталай базы для больш пасьпяховага будаўніцтва ва ўсіх галінах жыцьця Савецкай Беларусі.

Скончан пэрыяд зьбіраньня першых кадраў навуковых працаўнікоў.

Падагулены вынікі барацьбы за адбудову пралетарскай па зьместу і нацыянальнай па форме культуры нацыянальнасьцяў, якія жывуць у БССР.

Утварэньне Беларускай Акадэміі Навук—залог далейшага, больш актыўнага ўдзелу нашых навуковых кадраў ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва.

Вітаючы працоўных БССР, вітаючы працаўнікоў Інбелкульту, падрыхтаваўшых глебу для Беларускай Акадэміі Навук, Народны Камісарыят Асьветы БССР выказвае шчырую ўпэўненасьць, што Беларуская Акадэмія Навук згуртуе вакол сябе маладыя навуковыя сілы, падрыхтуе новыя кадры навуковых працаўнікоў для новых заваёў на фронце беларускай культуры, для больш пасьпяховага тэмпу сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

Намесьнік Народнага Камісара Асьветы
БССР П. ШАСТАКОЎ.

ШЛЯХІ РАЗЬВІЦЬЦЯ ІНСТЫТУТУ БЕЛАРУСКАЕ КУЛЬТУРЫ.

У сваім гістарычным разьвіцьці Інбелкульт перажыў некалькі арганізацыйных этапаў, праз якія ён падышоў да рэарганізацыі яго ў Беларускую Акадэмію Навук. Кожны з гэтых этапаў мае свае ўласьцівыя асаблівасьці; кожны з іх больш-менш яскрава адбівае жыцьцё Інбелкульту і таму, гаворачы аб гістарычным разьвіцьці ІБК, неабходна коратка застанавіцца і на этапах гэтага разьвіцьця.

Зародкам ІБК зьяўлялася заснаваная ў 1921 г. пры Акадэмічным Цэнтры НКА Навукова-Тэрміналёгічная Камісія ў складзе трох сэкцый: прыродазнаўчай, матэматычнай і гуманітарнай. Перад Навукова-Тэрміналёгічнай Камісіяй была пастаўлена практычная задача—апрацоўка і выданьне навуковых тэрміналёгій і падручнікаў для скарыстаньня ў пачатковых і сярэдніх беларускіх школах. Тэрміналёгічная Камісія, згрупаваўшы навакол сябе лепшыя навуковыя і культурныя сілы беларусазнаўцаў, ускладзеную на яе задачу выканала здавальняюча. У працэсе свае працы Тэрміналёгічная Камісія атрымоўвала ўсё новыя і новыя заданьні, якія высоўваліся сацыялістычным і культурным будаўніцтвам БССР і якія далёка выходзілі за межы пастаўленых папярэдня перад Камісіяй задач. З гэтае прычыны Навукова-Тэрміналёгічная Камісія была рэарганізавана ў 1922 г. у Інстытут Беларускае Культуры.

Пры Інбелкульце было спачатку арганізавана дзьве асноўных сэкцыі—гуманітарная і прыродазнаўчая, у склад якіх уваходзілі сталыя і часовыя камісіі (слоўнікавая, тэрміналёгічная і інш.). Хутка Інбелкульт так разгарнуў сваю навукова-дасьледчую працу, што паўстала пытаньне аб афармленьні яго арганізацыйнае структуры і замацаваньні яе ў спэцыяльным акце. Гэта пытаньне і было вырашана СНК БССР, які ў 1924 г. зацьвердзіў спэцыяльны статут ІБК.

Трэба сказаць, што за двухгадовы тэрмін свайго існаваньня (1922-24 г.) Інбелкульт згрупаваў вакол сябе да двухсот чалавек навуковых і культурных працаўнікоў. За гэты час было праведзена некалькі экспэдыцый па вывучэньні Беларусі ў галіне яе прыродных сіл, этнаграфіі, народнага мастацтва і інш.; шмат сабрана матар'ялаў па мове, гісторыі, матар'яльнай культуры; арганізавана сувязь праз Цэнтральнае Бюро Краязнаўства з мясцовымі краязнаўчымі арганізацыямі, падрыхтавана некалькі навуковых прац да друку і г. д.

З 1924 г. праца ІБК разгортваецца досыць шпаркім тэмпам. ІБК становіцца сапраўднаю вышэйшаю навукова-дасьледчаю ўстановаю, праца якое пад кіраўніцтвам кампартыі і савецкае ўлады набывае аўтарытэт і навуковае значэньне. Разгортваючы паступова сваю працу, ІБК у сваім складзе арганізаваў некалькі сталых сэкцый (7) і камісій (8). У аснову арганізацыі сэкцый і камісій быў паложан прынцып: патрэба ў утварэньні тых ці іншых устаноў з боку запатрабаваньняў сацыялістычнага і культурнага будаўніцтва. Ужо ў 1927 г. стала ясна, што ІБК у сваім разьвіцьці перарос тыя нормы, якія былі акрэсьлены статутам 1924 г. Ён не ўкладаўся ў гэтыя нормы. З гэтае прычыны паўстае пытаньне аб рэарганізацыі ІБК ў установу тыпу Акадэміі. У аснову рэарганізацыі былі паложаны прынцыпы новага статуту ІБК, зацьверджанага СНК БССР 7 ліпеня 1927 г. Галоўнейшыя з гэтых прынцыпаў наступныя: згрупаваньне навукова-дасьледчых устаноў у двух асноўных аддзелах—Аддзеле Прыроды і Гаспадаркі і Аддзеле Гуманітарных Навук і двух нацыянальных сэктарах—яўрэйскім і польскім; абраньне ў правадзейныя члены высока кваліфікаваных навуковых працаўнікоў і зацьверджаньне іх СНК; вызначэньне ўмоў для выстаўленьня кандыдатур у правадзейныя члены; яскравае вызначэньне кіраўніцтва ІБК і правы і абавязкі гэтага кіраўніцтва і г. д.

Ажыцьцяўленьне гэтых прынцыпаў шчыльна падвялі ІБК да такіх устаноў, якімі зьяўляецца Украінская і Саюзная Акадэміі Навук. І сапраўды, да гэтага часу Інбелкульт у сваім складзе арганізаваў 17 катэдраў і 23 сталых пры іх камісіі, 18 самастойных камісій, 2 інстытуты, 4 лябараторыі і 3 музэі. Такім чынам, перайменаваньне інстытуту ў Акадэмію Навук пастановаю ЦВК і СНК БССР ёсьць акт лёгічнага завяршэньня росту і разьвіцьця працы Інбелкульту на грунце разьвіцьця нашага сацыялістычнага будаўніцтва.

Ігнатоўскі.

Культурнае сьвята Савецкае Беларусі.

Рашэньне партыі і савецкай улады аб рэарганізацыі Інстытуту Беларускай Культуры ў Беларускую Акадэмію Навук зьяўляецца надзвычайна вялікім палітычным і культурным здарэньнем у жыцьці працоўных мас Савецкай Беларусі.

За чатыры гады свайго існаваньня Інбелкульт шырока і глыбока разгарнуў навукова-дасьледчую работу па вывучэньню прыроды, эканомікі, гісторыі і мовы Беларусі, згрупаваў навакол сябе каля 300 вучоных і культурнікаў, арганізаваў работу па вывучэньню становішча нацменшасьцяй (яўрэйскі і польскі аддзелы,—латыская і літоўская сэкцыі), наладзіў сталую навуковую сувязь з больш як 55 навуковымі інстытуцыямі ў СССР і з [illegible] навуковымі ўстановамі па-за межамі, стварыў цесную сувязь з Камуністычнай Акадэміяй, выдаў 72 назвы навуковых твораў і г. д. Такім чынам, Інбелкульт сапраўды зрабіўся вышэйшай навукова-дасьледчай інстытуцыяй у вывучэньню эканомікі і культуры Савецкай Беларусі.

Вялізарнае палітычнае значэньне ўтварэньня Беларускай Акадэміі Навук —гэтага буйнейшага факту ў культурным жыцьці працоўных Савецкай Беларусі, ня вычэрпваецца толькі савецкімі межамі.

Радасьць і посьпехі працоўных Савецкай Беларусі зьяўляюцца радасьцю і посьпехамі працоўных Заходняй Беларусі. Гора і нядоля працоўных Заходняй Беларусі глыбокім жалем адбіваецца ў сэрцах працоўных Савецкай Беларусі. Галоўным імпульсам, які падымае дух на барацьбу, напальвае сэрца палкай нянавісьцю да прыгнятацеляў, загартоўвае сталёвую волю да перамогі ў працоўных Заходняй Беларусі, зьяўляецца параўнаньнем свайго жыцьця і становішча з жыцьцём і становішчам працоўных Савецкай Беларусі.

У той час, як у Заходняй Беларусі праявы культурнага жыцьця працоўных бязьлітасна нішчацца і руйнуюцца—зачыняюцца школы, ліквідуюцца розныя культурныя аб'яднаньні і гурткі, зачыняецца беларуская газэта, а жывое вольнае слова заганяецца за краты,—у Савецкай Беларусі рукамі рабочых і сялян, пад правільным і непасрэдным кіраўніцтвам камуністычнай партыі культурнае будаўніцтва для рабочых і сялян расьце, шырыцца і замацоўваецца. У той час, як розныя авантурнікі накшталт Паўлюкевічаў, Валэйшаў, Ярэмічаў, Станкевічаў, Астроўскіх, Уласавых, прадаўшых за грошы сваё сумленьне і перакананьне дэфэнзыве, палягчаюць фашыстаўскаму ўраду брудную і подлую работу па паланізацыі і эксплёатацыі Заходняй Беларусі, рабочыя і сяляне Савецкай Беларусі, разам са значнай часткай інтэлігенцыі і пры братэрскім падтрыманьні з боку працоўных іншых савецкіх рэспублік, з вялікім посьпехам будуюць гаспадарчы і культурны дабрабыт працоўных Савецкай Беларусі. Нічым іншым, як палітычным шантажом, абураючай правакацыяй працоўных Заходняй Беларусі зьяўляецца спроба з боку чорнасоценнай дэфэнзыўнай часткі беларускай інтэлігенцыі на чале з Паўлюкевічам стварыць у Вільні інстытут беларускай культуры і гаспадаркі.

Беларуская Акадэмія Навук, зьяўляючыся першай у СССР Акадэміяй Навук, створанай рукамі рабочых і партыі, павінна будзе ўспрыняць і яшчэ больш узбагаціць той вялікі культурны скарб Інбелкульту, які складаўся пры шчыльным удзеле рабочых і сялян, і не парываць тэй цеснай сувязі з працоўнымі масамі Савецкай Беларусі, якая была наладжана Інбелкультам.

Беларуская Акадэмія Навук, зьяўляючыся сапраўдным пралетарскім дзіцём Кастрычнікавай рэвалюцыі, створана толькі ў выніку Кастрычнікавай рэвалюцыі.

Б. Стасевіч.

АД ІНБЕЛКУЛЬТУ—ДА АКАДЭМІІ НАВУК.

Пастанова вышэйшых партыйных і савецкіх органаў наконт заснаваньня Беларускае Акадэміі Навук зьяўляецца важным гістарычным фактам у жыцьці працоўных усіх нацыянальнасьцяў БССР. Заснаваньне Беларускае Акадэміі Навук, бясспрэчна, выклікана да жыцьця вялікім гаспадарчым і культурным ростам БССР, ростам актыўнасьці шырокіх працоўных мас усіх нацыянальнасьцяў Беларусі, няўхільным ажыцьцяўленьнем палітыкі партыі ў галіне сацыялістычнае гаспадаркі і культурнае рэвалюцыі.

Інбелкульт рэарганізоўваецца ў Беларускую Акадэмію Навук пасьля таго, як ён на працягу шэрагу гадоў інтэнсыўна разьвіваў сваю навуковую дзейнасьць. Як навуковая ўстанова, заснаваная пасьля Кастрычнікавае рэвалюцыі рукамі рабочых і працоўных мас, Інбелкульт у аснову сваёй дзейнасьці паклаў задачу распрацоўкі пытаньняў у духу марксызму і ленінізму, арганізоўваючы навакол сваёй працы савецкую грамадзкасьць, увязваючы сваю навуковую дзейнасьць з жыцьцёвымі пытаньнямі савецкага будаўніцтва.

Адным з найбольш яскравых прыкладаў сувязі навуковае працы Інбелкульту з запросамі і праблемамі сацыялістычнага будаўніцтва, з патрэбамі самых шырокіх мас БССР зьяўляецца дзейнасьць нацыянальных сэкцый пры Інбелкульце, асабліва яўрэйскай сэкцыі, якая правяла вялікую працу. Дзейнасьць гэтых нацыянальных сэкцый, надрукаваныя навуковыя працы, праведзеныя экспэдыцыйныя абсьледаваньні, вывучэньне і выхаваньне цэлага шэрагу маладых навуковых працаўнікоў і г. д.—зьяўляюцца яскравымі прыкладамі таго, як партыя і савецкая ўлада няўхільна ажыцьцяўляе нацыянальную палітыку ў БССР, разьвівае да нябывалае вышыні культуру ранейшых прыгнечаных нацыянальнасьцяў і ўцягваюць іх у актыўнае будаўнітва, пачынаючы з вытворчасьці і земляробства і канчаючы кваліфікаванаю навуковаю дзейнасьцю.

Уся мінулая праца Інбелкульту, такім чынам, зьяўляецца добрым доказам творчых магчымасьцяў працоўных мас Беларусі, якімі кіруе КП(б)Б.

Такім чынам, рэарганізацыя Інбелкульту ў Акадэмію Навук зьяўляецца непасрэдным вынікам папярэдняе плённае працы і выцякае з жыцьцёвых патрэб краю, які будуе сацыялізм, і шырокіх мас яго, абуджаных да творчага жыцьця перамогамі партыі на фронце сацыялістычнага будаўніцтва культуры.

Для яўрэйскіх працоўных мас заснаваньне Беларускае Акадэміі Навук мае вялічэзную важнасьць, бо гэта адчыніле новыя магчымасьці здавальняць культурныя запатрабаваньні яўрэйскіх працоўных мас, уцягнуць новыя сілы ў навуковую працу, грунтоўна апрацаваць насьпеўшыя праблемы, зьвязаныя з перабудовай на сацыялістычных асновах гаспадарчага жыцьця і быту яўрэйскіх працоўных мас. Заснаваньне Акадэміі Навук, бясспрэчна, зьявіцца зброяй барацьбы проці нацыяналістычных тэндэнцый у навуковай працы, за яшчэ большае зьбліжэньне нацыянальнасьцяў, якія жывуць у БССР, у іх барацьбе за сацыялістычную культуру.

Акадэмія Навук, як вышэйшая заканчваючая навуковая ўстанова БССР, павінна будзе ўцягнуць у сваю працу новыя сілы, выгартаваць новых навуковых працаўнікоў з нацыянальных меншасьцяў, пабудаваўшы сваю навуковую працу такім чынам, каб на працах Акадэміі выхоўваць масы ў духу інтэрнацыяналізму і сацыялістычнага будаўніцтва.

Адчыненьне Беларускае Акадэміі Навук зьяўляецца новым доказам таксама для працоўных мас за межамі СССР, што толькі ў Савецкім Саюзе магчыма вырашэньне пытаньня культурнага будаўніцтва ранейшых прыгнечаных нацыянальнасьцяў.

А. Бэйлін.

У Лодзі ўсеагульная стачка салідарнасьці.

Стачка павінна была пачацца ўчора.

ВАРШАВА, 12-Х. У Лодзі пачалася падрыхтоўка да ўсеагульнае забастоўкі салідарнасьці з бастуючымі тэкстыльшчыкамі. Лічаць магчымым, што ўсеагульная забастоўка пачнецца заўтра. Прамыслоўцы згадзіліся на прапанову ўраду аб 5-ці проц. павышэньні заработку.

* * *

ВАРШАВА 13-Х. Учора ўвечары ў Лодзі адбылося пасяджэньне акруговай камісіі прафсаюзаў. Камісія пастанавіла абвясьціць усеагульную забастоўку на 15 кастрычніка. Пастанова прынята аднагалосна. Пад націскам рабочых мас жоўтыя прафсаюзы таксама змушаны далучыцца да забастоўкі.

Раскол ППС.

ВАРШАВА, 12-Х. Цэнтральны камітэт ППС ухваліў пастанову, якая ганьбіць заснаваньне Явароўскім спэцыяльнае прафсаюзнае арганізацыі. ЦК прапанаваў усім членам ППС, якія бяруць удзел у гэтай арганізацыі, неадкладна распачаць скасаваньне заснаванае Явароўскім у Варшаве рады прафсаюзаў.

Цэнтральная камісія прафсаюзаў на сваім пасяджэньні таксама ўхваліла рэзалюцыю, якая ганьбіць раду прафсаюзаў, арганізаваную групаю Явароўскага. Рэзалюцыя патрабуе роспуску рады, пагражаючы арганізацыйнымі вывадамі.

Лёйд Джордж ганьбіць замежную палітыку цьвёрдалобых.

Зьезд ангельскіх лібэралаў.

СТАРЫ ЛІС СПАДЗЯЕЦЦА НА ПРЫРОСТ ГАЛАСОЎ.

ЯРМУТ, 12-Х. У сваёй прамове на зьезьдзе лібэральнае партыі (адбываецца зараз у Ярмуце) Лёйд Джордж абмаляваў сітуацыі, якія могуць узьнікнуць пасьля парляманцкіх выбараў, і мімаходам памянуў пра кааліцыю з рабочай партыяй. Лёйд Джордж прарочыць, што ў выніку парляманцкіх выбараў кансэрватыўны ўрад будзе скінуты пераважнаю большасьцю, што лібэралы значна павялічаць лік сваіх галасоў, і што рабочая партыя не атрымае большасьці ў новым парляманце. Ідэю перадвыбарчых згод з іншымі партыямі Лёйд Джордж адхіліў, але шматзначна дадаў, што для прагрэсыўных дзеячоў усіх партый адчынена шырокае поле, якое яны могуць пагадзіцца абрабляць супольна.

Нарэшце Лёйд Джордж заявіў, што лібэральная партыя адмаўляецца ўлічваць магчымасьць паўтарэньня сітуацыі 1924 г.

Ухваліўшы праграмныя рэзалюцыі зьезд зачыніўся.

У ПАГОНІ ЗА ПЕРАДВЫБАРЧЫМІ СЫМПАТЫЯМІ.

ЛЁНДАН, 13-Х. Агенцтва Рэйтэра паведамляе: Лёйд Джордж, выступаючы на зьезьдзе лібэралаў у Ярмуце, заявіў наконт замежнае палітыкі кансэрватыўнага ўраду, што яна ставіць пад пагрозу ўсеагульны спакой. Потым Лёйд Джордж зазначыў, што далейшае акупацыя Рэйнскае вобласьці пасьля таго, як Нямеччына выканала свае абавязацельствы, зьяўляецца «парушэньнем угавору». «Нямеччына,—сказаў Лёйд Джордж,—выканала, згодна літары і духу ўгавору, усе свае абавязацельствы аб разбраеньні, але на працягу 4-х гадоў ангельскі ўрад не зрабіў нічога, каб выканаць абавязацельствы, узятыя ім на сябе ў 1919 годзе».

Спыніўшыся далей на англа-францускай згодзе, Лёйд Джорж заявіў, што яна „зьяўляецца найбольш сумнаю падзеяю з часу вайны". «Непагоджанасьць з Італіяй—заявіў Лёйд Джордж—была верхам неабдуманасьці, але непагоджанасьць з Амэрыкаю—ужо проста бязглуздзіца".

Лёйд Джордж падкрэсьліў, што Францыя, Чэхаславакія і Польшча могуць выставіць 8 мілёнаў войска ў любы дзень. Няма ніякае падставы і сэнсу раўняць нямецкія рэзэрвы з рэзэрвамі Францыі.

Катастрофа ў Празе ўскалыхнула рабочую клясу.

ЛІК ЗАГІНУЎШЫХ ДАХОДЗІЦЬ ДА 60-ЦІ.

ПРАГА, 12-Х. Водлуг апошніх вестак, у выніку абвалу дому забіта 37-40 рабочых, ад 10 да 15 чал. загінула невядома дзе.

Учора абваліўся другі недабудаваны дом. Ахвяр, як кажуць, няма, бо абвал здарыўся ўночы.

Камфракцыя падае ў парлямант сьпешнае запытаньне, у якім зазначае, што прадушаная вясною праз замену [illegible]

УЛЬТЫМАТУМ РЭВАЛЮЦЫЙНЫХ ПРАФСАЮЗАЎ.

ПРАГА, 12-Х. Чэхаславацкая арганізацыя Міжрабпому наладжвае дапамогу пацярпеўшым пры абвале дому.

Катастрофа ўскалыхнула рабочыя масы. Сход упаўнаважаных рэвалюцыйнага аб'яднаньня прафсаюзаў пастанавіў УЛЬТЫМАТЫЎНА ПАТРАБАВАЦЬ ПАВЯЛІЧЭНЬНЯ ЗАРАБОТКУ БУДАЎНІЧЫМ РАБОЧЫМ І ПРЫПЫНІЦЬ ПРАЦУ Ў ДЗЕНЬ ПАХАВАНЬНЯ АХВЯР КАТАСТРОФЫ. Кампартыя заклікае рабочых у дзень 14-га кастрычніка (гадавіна спробы агаласіць сацыялістычную рэспубліку ў 1918 г.) дэманстраваць таксама проці ліхаманнай сыстэмы рацыяналізацыі і проці сыстэмы, якая ставіць пад рызыку жыцьцё рабочых.

Парыская сэнсацыя.

ЯК ЖУРНАЛІСТ ХОРЭН РАЗДАБЫЎ АНГЛА-ФРАНЦУЗСКІ ЎГАВОР.

ПАРЫЖ, 12-Х. Агенцтва Гавас паведамляе: «У выніку расьсьледваньня выявілася, што пасьля даремных спробаў здабыць тэкст англа-французскага ўгавору [illegible]

Высланага загадана вярнуць сілком.

ПАРЫЖ, 11-Х. Агенцтва Гавас паведамляе: „Хорэн учора выехаў у Бэльгію, накіроўваючыся ў Амэрыку праз Антвэрпэн". [illegible]

ПАЎСТАНЬНЕ МУСУЛЬМАН У ПРАВІНЦЫІ ГАНЬСУ.

ВЫСТУПЛЕНЬНЕ МАЕ ПАЛІТЫЧНЫЯ ПАДСТАВЫ.—ПЕРАБІТА ПАЎСТАНЦАМІ БОЛЬШ 100.000 ЧАЛ.

ПЕКІН, 12-Х. У паведамленьні [illegible]

Арышты выдатных японскіх камуністаў.

УЛАДЫВАСТОК, 12-Х. З Токіё паведамляюць, што 2-га кастрычніка паліцыя ахапіла дом, у якім, водлуг яе вестак, знаходзілася 6 выдатных членаў кампартыі. У часе стычкі паранен адзін паліцэйскі. Арыштавана гаспадыня кватэры, рэшта-ж пяць камуністаў арыштаваны 3-га кастрычніка.

Японскія газэты паведамілі аб гэтым арышце без зазначэньня прозьвішчаў. Японская паліцыя забараніла ўсякую далейшую інфармацыю аб даным выпадку.

ПРАХ СКВАРЦОВА-СЬЦЯПАНАВА ЗАМУРОВАН У КРАМЛЁЎСКАЙ СЬЦЯНЕ.

Апошняе разьвітаньне.

МАСКВА, 12-Х. 12-га кастрычніка раніцою урна з прахам Скварцова-Сьцяпанава была перавезена з крэматорыя ў малую залю Дому Саюзаў і ўстаноўлена на пастамэнт. З 8-мі гадзін 30 хв. раніцы быў адноўлен доступ у малую залю для ўсіх жадаючых аддаць апошняе ўшанаваньне нябожчыку.

А першай гадзіне дню ў малую залю Дому Саюзаў вышлі т. т. Сталін, Рыкаў, Калінін, Энукідзэ, Бубноў, Горкі, Крыленка, Літвінаў, Уншліхт, Ганецкі і інш. У апошнюю зьмену ганаровае варты сталі: т. т. Сталін, Рыкаў, Энукідзэ і Горкі.

У гадзіну дню жалобныя насілкі з прахам Скварцова-Сьцяпанава бяруць т. т. Сталін, Рыкаў, Энукідзэ, Ганецкі, Горкі, Халатаў і Гронскі; жалобная працэсія накіроўваецца на Чырвоны пляц.

Жалобная працэсія ля маўзалею Леніна.

Жалобная працэсія спыняецца каля маўзалею Леніна. Насілкі з урнаю ўстанаўляюцца на спэцыяльным пастамэнце. На трыбуну маўзалею Леніна ўзыходзяць т. т. Сталін, Калінін, Рыкаў, Арджанікідзэ, Горкі, Бубноў і інш. Старшыня камісіі па арганізацыі пахаваньня т. Бубноў адчыняе

ЖАЛОБНЫ СХОД.

Першым гаворыць т. Рыкаў.

ЦК УсеКП(б) і ўрад,—кажа т. Рыкаў—даручылі мне выказаць пачуцьцё вялізарнае страты, якую пацярпеў урад у асобе Івана Іванавіча Скварцова—Сьцяпанава. 30 гадоў свайго жыцьця Іван Іванавіч прысьвяціў барацьбе разам з рабочаю клясаю проці буржуазеі. Масавы рэвалюцыйны рух рабочае клясы нашага краю налічвае трохі больш, чымся 30 гадоў. Усе гэтыя 30 гадоў Іван Іванавіч правёў на перадавых пазіцыях рэвалюцыйнага руху. Цяжар страты Івана Іванавіча тым больш вялікі, што нябожчык займаў ганаровае месца ў шэрагу самых выдатных тэарэтыкаў-марксыстаў і ідэалёгаў камуністычнага руху. Наўрад ці знойдзецца шмат людзей, якія з такою-б настойнасьцю, паступовасьцю і посьпехам, як Іван Іванавіч, працавалі над тым, каб даць у рукі рабочае клясы магутную зброю ў барацьбе—зброю навуковых ведаў.

Мы страцілі ў Іване Іванавічы дасканалага чалавека. Старое пакаленьне нашае партыі ведае яго дзесяткі гадоў. На ўсіх ён рабіў уражаньне чалавека, які неяк асабліва жыцьцярадасна быў упэўнены ў няўхільнасьці перамогі рабочае клясы. Яго аптымізм быў навукова абгрунтаваны. Асоба Івана Іванавіча ўяўляе сабою арганічны сынтэз старога рэвалюцыйнага практыка і чалавека вялізных навуковых ведаў. Яго сіл, ведаў і прагі да працы хапіла-б нашмат гадоў. Тым больш горкая наша страта. Пры думцы аб сьмерці Івана Іванавіча мы адчуваем ня толькі пачуцьцё глыбокага суму, але і пачуцьцё вялікага гонару тым, што рабочая кляса і яе кампартыя выхавалі і высунулі такіх людзей, якім быў Іван Іванавіч Скварцоў-Сьцяпанаў, людзей, якія зьяўляліся ня толькі шчырымі ўдзельнікамі рабочага руху, але і выхавацелямі новых пакаленьняў пралетарскіх рэвалюцыянэраў. Гэтыя новыя пакаленьні закончаць справу, якой Іван Іванавіч самаахвярна аддаў усё сваё жыцьцё.

Ад імя маскоўскага камітэту Ўсе П(б) і Массавету выступае т. Міхайлаў.

Маскоўская арганізацыя бальшавікоў і маскоўскі пралетарыят,—гаворыць ён,—страцілі ў асобе Івана Іванавіча найбуйнейшага свайго працаўніка і барацьбіта. Ён зьяўляўся вэтэранам маскоўскае арганізацыі. Над магілаю Скварцова-Сьцяпанава мы гаворым: мы памятаем бадзёры заклік і веру ў сілы рабочае клясы. Гэтую ўпэўненасьць у нашай канчатковай перамозе мы назаўсёды захаваем у сваёй штодзённай працы.

Тав. Скварцоў-Сьцяпанаў памёр—гаворыць ад імя таварыства старых бальшавікоў т. Марозаў,—у нас жыве нашая зьмена. Няхай жыве нашая кампартыя, якая выхоўвае такіх рэвалюцыянэраў, якім быў Іван Іванавіч, і нашую зьмену, яшчэ больш моцную, бо яна расьце ў лепшых умовах, чымся расьлі мы.

Ад супрацоўнікаў рэдакцыі, а таксама рабочых і служачых выдавецтва і друкарні „Известий" выступіў Гронскі. Мы страцілі ў асобе Івана Іванавіча,—гаворыць ён,—ня толькі таварыша, але і настаўніка і прыяцеля. Ён аддаваў шмат увагі на зьвішчэньне нашых недахопаў. Ён заўсёды казаў нам, што газэта павінна дапамагаць усімі даступнымі ёй мэтадамі сацыялістычнаму будаўніцтву нашага краю.

Ад імя ўраду УССР т. Уласенка выказвае пачуцьцё глыбокага суму з прычыны страты, якую пацярпела партыя і дзяржава ў асобе Скварцова-Сьцяпанава.

Тав. Бубноў абвяшчае жалобны сход зачыненым. Т. т. Сталін, Рыкаў, Калінін, Бубноў, Арджанікідзэ, Міхайлаў бяруць жалобныя насілкі і накіроўваюцца з імі да месца пахаваньня. А 2-й гадзіне дню пад 3-х разовы залп са стральбаў урна замуроўваецца ў Крамлёўскай сьцяне. Над магілаю схіляюцца сьцягі ЦВК СССР і Усерасійскага ЦВК.

У Саюзных Рэспубліках.

Ад'езд А. М. Горкага ў Італію.

Увесну Горкі вернецца ў СССР

МАСКВА, 12-га кастрычніка выехаў у Сарэнта Аляксей Максімавіч Горкі. Гэты выезд выклікан станам яго здароўя, аб якім кансіліум прафэсароў і дактароў даў такое заключэньне: «За час пабыту ў СССР у Аляксея Максімавіча, які хварэе на сухоты лёгкіх і мікардыт, было некалькі абвастрэньняў хранічнага лёгачнага працэсу і ня раз адзначаны пры дасьледаваньні зьявішчы паслабленьня дзейнасьці сэрца. З гэтае прычыны далейшы пабыт у Маскве Аляксея Максімавіча, прызвычаенага да цёплага клімату Італіі, быў бы вельмі небясьпечны для яго здароўя, у зьвязку з чым Горкаму трэба неадкладна выехаць у Італію, адкуль можна будзе вярнуцца ў Маскву не раней мая 1929 году».

Вясною 1929 г. Горкі вернецца ў Саюз Саветаў.

Тэлеграма А. М. Горкага з дарогі.

МАСКВА, 12-Х. Максім Горкі, які выехаў учора, згодна загаду дактароў, заграніцу, прыслаў з дарогі наступную тэлеграму:

„Бывайце здаровы, таварышы. Еду з неахвотаю. Цяжка сабе ўявіць зварот да жыцьця больш спакойнага, чымся тое, якое я вёў у Савецкім Саюзе. Няпрыемна, што немач цела перашкодзіла мне выявіць усю сілу тае духоўнае бадзёрасьці, якую я пачарпнуў у вас. Бывайце здаровы, да мая. Шчырае прывітаньне. МАКСІМ ГОРКІ.

Удзячнасьць за акт салідарнасьці.

МАСКВА. Саюз фінляндзкіх транспартнікаў паведаміў ЦК саюзу транспартнікаў СССР, што распачатая 2-га ліпеня стачка фінляндзкіх грузчыкаў ня спыніцца да поўнае перамогі; саюз выказвае ўдзячнасьць за пераведзеныя савецкімі транспартнікамі 200 тысяч фінскіх марак. Нарвэскія саюзы транспартнікаў таксама высылаюць бастуючым некаторую суму штотыдню.

„Румыніі патрэбна цьвёрдая рука Мусаліні".

ВЕНА, 12-Х. З Бухарэсту паведамляюць, што на працэсе дзеячоў румынскага рабочага руху (справа слухаецца ў ваенным судзе ў Кляўзэнбурзе) 6-га кастрычніка быў скончан допыт сьведак. З 700 выкліканых у суд сьведак зьявілася 400, але суд дапытаў толькі 300 з іх.

Пасяджэньні 8-га і 9-га кастрычніка былі прысьвечаны прамове пракурора. Пракурор прызнаў, што частка сабраных абвінавачаньнем „доказаў" адхілена, але ўсё-ж такі даводзіў, нібыта «унітарныя прафсаюзы зьяўляюцца сэкцыяй Камінтэрну», і завяраў, што «рабоча-сялянскі блёк узяў на сябе спадчыну нелегальнае камуністычнае партыі і мае тыя-ж мэты". Нарэшце, пракурор патрабаваў для ўсіх абвінавачаных зьняволеньня ад 5-ці да 10-ці гадоў, заяўляючы, што „і ў Румыніі патрэбна цьвёрдая рука, падобная на руку Мусаліні, якая раз назаўсёды завядзе лад».

Рабкор не знайшоў праўды ў судзе.

ХАБАРАЎСК, 11-Х. Сьледзтва па справе аб самагубстве рабкора ўладывастоцкае газэты «Красное Знамя» Жураўскага скончана. Прыцягваюцца ў якасьці абвінавачваемых тры члены ўладывастоцкага акруговага суду, два народныя судзьдзі, памоцнік пракурора і загадчык бюро скаргаў РСІ. Усе памянёныя асобы абвінавачваюцца ў нядбайных адносінах да справы Жураўскага, якая мела такія цяжкія насьледкі. Прыцягнуты да адказнасьці за сваю заметку Жураўскі не знайшоў праўды ў судовых інстанцыях і ў выніку скончыў жыцьцё самагубствам.

Справа будзе разглядацца выязной сэсіяй краевага суду ва Ўладывастоку 23 кастрычніка.

Выстаўка японскае дзіцячае кнігі.

МАСКВА, 11-Х. Адчынілася выстаўка дзіцячае кнігі і дзіцячае творчасьці Японіі. На выстаўцы 1450 кніжных экспанатаў і больш 600 дзіцячых малюнкаў.

Мэталёвы лом не павінен прападаць.

МАСКВА. НК Унутраных Спраў РСФСР прапанаваў камунальным аддзелам абавязаць домакіраўніцтвы ўсіх без выключэньня дамоў зрабіць агляд двароў, вышак і надворных пабудоў для збору мэталёвага лому. Сабраны ў кожным доме мэталёвы лом павінен быць згрупаваны ў адным месцы і здадзен зборшчыку Рудмэтальпрому. Выручаныя грошы павінны пайсьці на патрэбы домакіраўніцтва. У далейшым на дварох дамоў павінны быць вылучаны поўныя месцы для мэталёвага лому, які будзе перыядычна зьбірацца зборшчыкамі Рудмэтальпрому.

Белагвардзейцы — эксплёататары сялян.

КІЕЎ, 10-Х. ДПУ арыштавала групу з васьмі чалавек на чале з ранейшым палкоўнікам дзянікінскае арміі Вэнгржаноўскім, якая ў працягу васьмі гадоў тэрарызавала сялян хутару Капітонаўкі. Пасьля разгрому Дзянікіна, Вэнгржаноўскі два гады займаўся шпіянажам на карысьць белых. У 1921 годзе Вэнгржаноўскі з кампаніяй парашыў займацца земляробствам. Кампаніі дапамог старшыня райвыканкому Кудраўцаў, пры дапамозе якога ранейшыя абшарнікі арганізавалі фіктыўнае зямельнае т-ва. Кіеўская губэрская зямельная ўправа, не разабраўшы, у чым справа, зацьвердзіла статут гэтага т-ва, якое эксплёатавала беднату.

ФАШЫСЦКІ НАПОР НА КАМПАРТЫЮ АЎСТРЫІ.

ВЕНА, 12-Х. Учора ў Вене арыштован сэкратар аўстрыйскага камсамолу Боль. Чэхаславацкі камуністычны дэпутат Штэрн выслан з Аўстрыі. Выслан таксама рэдактар камуністычнае газэты «Ровность», якая выдаецца ў Брно (Чэхаславакія)—Сланскі.

Аўстрыйская кампартыя наладжвае кампанію пратэсту проці ўціску яе ўладаю і склікае шматлікія масавыя мітынгі пратэсту.

Віцебскаму Вэтэрынарнаму Інстытуту.

Вітаю студэнцтва, кіраўнікоў і працаўнікоў Беларускага Дзяржаўнага Вэтэрынарнага Інстытуту імя Кастрычнікавай рэвалюцыі з першым выпускам.

Маладыя вэтэрынарныя дактары, набыўшы ў інстытуце вэтэрынарныя веды, павінны пайсьці ў беларускую вёску з шырокай вэтэрынарнай дапамогай дзеля ўзмацненьня сацыялістычнага будаўніцтва.

Старшыня ЦВК БССР ЧАРВЯКОЎ.

Старшыні ЦВК БССР.

Праўленьне Беларускага Дзяржаўнага Вэтэрынарнага Інстытуту імя Кастрычнікавай рэвалюцыі запрашае вас прыняць удзел ва ўрачыстым пасяджэньні, прысьвечаным першаму выпуску Беларускага Вэтэрынарнага Інстытуту, маючым быць у Віцебску ў Беларускім Дзяржаўным Таатры 14 кастрычніка а 12 гадз. дню.

ПРАЎЛЕНЬНЕ БЕЛВЭТІНСТЫТУТУ.

АБ ПЕРАВЫБАРАХ САВЕТАЎ

(З ПРАМОВЫ ТАВ. ХАЦКЕВІЧА НА ЎСЕСАЮЗНАЙ НАРАДЗЕ)

Раней усяго я павінен адзначыць, што гэта ўсесаюзная нарада і выступленьне на ёй М. І. Калініна, а таксама даклады т. т. Кагановіча і Энукідзэ будуць мець вялізнае палітычнае і дзелавое значэньне для арганізацыі надыходзячай перавыбарчай кампаніі на мясцох. Перад намі пастаўлены ва ўсёй канкрэтнасьці і яснасьці палітычныя і арганізацыйныя пытаньні. Аўтарытэт партыі і савецкае ўлады нагэтульк вялікі, дасягненьні ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва такія вялікія, што ў нас зусім няма ніякіх падстаў баяцца непасьпяховых вынікаў перавыбарчае кампаніі. Тым ня менш, было-б няправільным разумець становішча так, што мы ня сустрэнем нашага клясавага ворага на мясцох. Актыўнасьць кулацтва ўжо абуджаецца, і мы, бязумоўна, як у справаздачнай, так і ў перавыбарчай кампаніі сустрэнемся з ёю.

У зьвязку з гэтым я лічу неабходным спыніцца на пытаньнях пазбаўленьня выбарчага права, на пакіданьні сьпісаў—як на важнейшым факце ў перавыбарах.

Бязумоўна, мы маем на вёсцы кулацкія групоўкі, якія будуць імкнуцца выкарыстаць перавыбары саветаў у сваіх мэтах. Таму належыць выключную ўвагу зьвярнуць на арганізацыю беднаты. У мінулую кампанію на Беларусі мы гэтую працу разьвярнулі даволі шырока.

Мы з'арганізавалі беднату, часткова батракоў у саюзе з серадняком. Мы ахапілі бядняцкімі арганізацыямі да 50 проц. выбарчых вучасткаў. У выніку там, дзе была арганізавана беднята, яна пацягнула за сабою серадняко, і мы мелі ў гэтых мясцох поўны посьпех.

Некалькі слоў аб неабходнасьці больш шырокага вылучэньня і выкарыстаньня рабоча-сялянскага актыву, які за гэтыя гады высунуўся і выхаваўся на практычнай дзелавой працы. У нас, як вядома, вылучэнцы рабочыя і сяляне, работніцы і сялянкі маюцца і ў цэнтральных і ў мясцовых савецкіх органах. І здараецца, што ў часе перавыбараў па той ці іншай прычыне вылучэнец рабочы ці селянін не пераабраны. Яго вызваляюць ад працы, ён выяжджае дамоў, дзе яго абкружаюць з пытаньнямі выбаршчыкі: чаму прыехаў, ці ня здарылася чаго, «задвинули» і г. д. Ня было ў некаторых мясцох уважлівых адносін да вылучэнцаў-актывістаў. Таму менавіта цяпер, у часе прадвыбарчае кампаніі, нам неабходна падумаць, на якой працы застанецца той ці іншы вылучэнец з рабочых і сялян, работніц і сялянак. Своечасова трэба падумаць, ці пасунуць далей вылучэнца, ці трэба парадзіць таварышам выкарыстаць яго на іншай працы.

Тут тав. Кагановіч зусім правільна падкрэсьліў, што мы павінны імкнуцца да таго, каб зьменшыць максымальна склад сталых служачых і павялічыць колькасьць выбарных прадстаўнікоў для працы ў савеце. Ідучы па гэтай лініі, мы ў БССР спэцыяльнаю пастановаю ЦВК павялічылі, пашырылі норму прадстаўніцтва—адзін дэпутат на 100 выбаршчыкаў, тады, як раней адзін дэпутат абіраўся на 200 выбаршчыкаў.

Тав. Энукідзэ зазначыў, што ў БССР розныя нормы для рабочых і сялян у адносіне да вёскі. У нас у адносіне да вёскі нормы прадстаўніцтва ў саветы з пункту гледжаньня сацыяльнага становішча зьяўляюцца аднолькавымі для рабочых і для сялян. У гэтым выпадку мы робім уступкі і аддаём асаблівую ўвагу нацменшасьцям. Калі мы арганізуем савет у сябе з насяленьнем ад дзьвюх да дзьвюх з паловаю тысяч, дык для нацыянальных меншасьцяй мы дапушчаем арганізацыю савету там, дзе маецца 500 душ насяленьня з лікам членаў ня менш 20. Такім чынам, нашы нацыянальныя меншасьці карыстаюцца досыць шырокімі правамі, бо тут прыходзіцца адзін дэпутат на 25 душ насяленьня.

У справаздачнай кампаніі неабходна зьвярнуць увагу на тое, каб ня было асобнай нагрузкі выбаршчыкаў вялікімі дакладамі. Часта на сходы, асабліва ў вёсцы, прыяжджаюць прамоўцы з вялікімі прамовамі і з яшчэ большымі лічбамі і так забіваюць галовы сялян, што яны ў канцы пасяджэньня разьбягаюцца, нічога не зразумеўшы. Патрэбны дзелавыя справаздачы.

У аснову справаздачнай кампаніі, мне здаецца, трэба пакласьці праверку выкананьня наказаў выбаршчыкаў. Урэшце, трэба перайсьці да таго, каб наказ выбаршчыкаў быў сапраўды плянам канкрэтнай працы саветаў, каб ня было таго, як зусім правільна гаварыў т. Кагановіч, што нашы наказы да гэтага часу зьяўляюцца агітацыяю. Трэба ўстанавіць, каб наказы складаліся на мясцох з канкрэтнымі дзелавымі пытаньнямі, а не ў акругах, як было да гэтага часу.

Да праверкі выкананьня наказаў і гаспадарчай дзейнасьці саветаў і выканкомаў трэба прыцягнуць рэвізійныя камісіі: ёсьць такі інстытут. Рэвізійныя камісіі існуюць пры сельсаветах і пры раённых (валасных) выканаўчых камітэтах і абіраюцца на зьездах саветаў. Праца гэтых рэвізійных камісій надзвычайна слабая, хоць яны і павінны, па думцы заканадаўцы, ажыцьцяўляць грамадзкі кантроль; яны павінны правяраць гаспадарча-фінансавую дзейнасьць нізавых органаў улады. Гэтых рэвізійных камісій амаль ня чуваць у працы саветаў. Неабходна зьвярнуць увагу на іх падбор, уліць туды рабкораў і селькораў, гэтых верных грамадзкіх крытыкаў і людзей савецкага актыву, якія-б сапраўды цікавіліся справаю грамадзкага кантролю над выдаткаваньнем народных сродкаў.

Неабходна яшчэ зьвярнуць увагу на гэткае пытаньне, як адклікаьне дэпутатаў. ЦВК Саюзу ССР своечасова выдаў закон аб адкліканьні дэпутатаў, але, нажаль, аб гэтым законе вельмі мала гаварылася.

Зусім правільна, што перавыбарчая кампанія зьяўляецца адным з найважнейшых момантаў у галіне ажыўленьня саветаў, але правільна і тое, што ажыўленьне дзейнасьці саветаў упіраецца ў слабасьць матар'яльнай базы саветаў. Усімі прызнана, што бюджэты сельсаветаў зьяўляюцца рэальным фактарам ажыўленьня іх дзейнасьці, і аргнарады РСФСР, УССР і Закаўказьзя пастанавілі пашырыць сетку сельскіх бюджэтаў. Аднак, гэта справа пасоўваецца вельмі марудна.

Адносна выбараў жанчын у саветы. На Беларусі мы ў мінулую выбарчую кампанію ў гэтай адносіне дапусьцілі шэраг памылак, і зусім правільна нас лаялі за гэта. Недахопам у гэтай справе было тое, што ў нас было абрана ў саветы ўсяго толькі 7 з палов. процантаў жанчын (у адносіне да ўсяго складу саветаў). У будучую кампанію мы намячаем шэраг мерапрыемстваў, накіраваных да таго, каб жаночы актыў быў уведзен у склад новых саветаў, і каб лепшыя грамадзкія працаўніцы былі на кіруючых савецкіх пасадах. Усесаюзная нарада ў цэлым павінна таксама зьвярнуць увагу на гэтае балючае пытаньне, яна павінна сказаць сваё аўтарытэтнае слова аб неабходнасьці шырокага ўцягваньня жанчын у саветы. Трэба адзначыць і тое, што на гэтай нарадзе надзвычайна мала жанчын. Гэта можна, бадай, аднесьці да недахопаў нашай агульнай увагі да ўцягваньня жанчын у савецкае будаўніцтва. Неабходна зьмяніць кансэрватыўныя адносіны да жанчын, да працы яе ў саветах.

ПРАФЭСАР ВАСІЛЬ РОБЭРТАВІЧ ВІЛЬЯМС.

Уцягненьне балотных масываў у агульна-гаспадарчы зварот зьяўляецца надзвычайна важным момантам пры будаўніцтве Савецкае рэспублікі. Загэтым вывучэньне пахаджэньня і тыпаў балот Беларусі ёсьць неабходная праца ў агульнай сыстэме мэліарацыйных мерапрыемстваў. Такое дасьледаваньне балот дасьць магчымасьць найлепш правесьці арганізацыю тэрыторыі. Вялікае значэньне гэтага пытаньня ўзважана Беларускім Навукова-Дасьледчым Інстытутам імя Леніна і ім, сумесна з Народным Камісарыятам Земляробства Беларусі, пачата гэтая праца. Для выкананьня яе запрошан праф. В. Р. Вільямс.

В. Р. Вільямс яшчэ ў старыя гады працаваў на балотах Ігуменшчыны і Мазыршчыны і ахвотна згадзіўся весьці гэтую працу. Ім у пачатку чэрвеня г. г. складзена падрабязная праграма і плян дасьледаваньня тыпаў балот Беларусі. Плян разьлічаны на пяць год, за якія будзе ахоплена дасьледаваньнем уся Беларусь. На некаторых вялікіх масывах з будучага году будуць распачаты стацыянарныя назіраньні. Экспэдыцыі будуць праводзіцца ў летні час яго супрацоўнікамі і супрацоўнікамі НДІ. У гэтым годзе экспэдыцыя працавала ў ліку 3-х асоб (2 навуковых працаўнікоў праф. В. Р. Вільямса і 1-го НДІ).

Дасьледаваньнямі гэтага году ахоплена паўднёва-ўсходняя частка Бабруйшчыны і ўсходняя—Мазыршчыны.

Імя В. Р. Вільямса досыць вядома беларускім аграномам і грамадзкасьці. Тым часам у сувязі з цяперашняй яго працай на Беларусі неабходна азнаёміць больш шырокія працоўныя колы з тым, хто стаіць на чале працы. Няхай працоўныя Беларусі ведаюць, што справа вывучэньня тыпаў балот Беларусі знаходзіцца ў моцных руках. Прафэсар Васіль Робэртавіч Вільямс нарадзіўся ў 1863 г. Навуковай працай ужо займаецца каля 40 гадоў. Што ім зроблена за гэты перыяд яго дзейнасьці,—дэталёва немагчыма пералічыць. Тут толькі ў агульных рысах і зусім нявычэрпваюча можна сказаць аб яго працы.

Перш-на-перш В. Р. Вільямс выпрацаваў мэтад мэханічнага аналізу глеб, які ў сучасны момант зьяўляецца найбольш дасканальным.

Ужо больш 25 гадоў ён працуе над вывучэньнем арганічнай масы глебы, якая мае надзвычайна важнае значэньне для яе ўраджайнасьці.

Творы В. Р Вільямса па глебазнаўству зьяўляюцца вельмі каштоўнымі. Ім створана асобная школа глебазнаўства (біалёгічная), якая карыстаецца вялікай павагай ня толькі ў СССР, але і па-замежамі.

Кнігі В. Р. Вільямса па агульнаму земляробству таксама зьяўляюцца найлепшымі ў расейскай сельска-гаспадарчай літаратуры.

У лябараторыі В. Р. працавала шмат выдатных вучоных (Рудзінскі, Тулайкаў і інш.).

Арганізацыйныя здольнасьці В. Р. неацэнімы. Ім арганізаваны: 1) Лугавы Навукова-Дасьледчы Інстытут, 2) Лубярэцкія палі арашэньня, 3) Кантрольная Насенная Станцыя пры Ціміразеўскай С.-Г. Акадэміі, 4) раней ім былі арганізаваны курсы па лугаводзтву пры б. Маскоўскім С.-Г. Інстытуце і шмат інш.

В. Р. ня толькі арганізоўваў, але кіраваў і даваў напрамак працы, як, напрыклад, Лугавому Дасьледчаму Інстытуту.

Не дарэмна яго імем названы ў СССР каля пяці С.-Г. Тэхнікумаў.

Трэба асобна выдзеліць погляд В. Р. на праблему падвышэньня ўраджайнасьці, як надзвычайна важную ў сучасны момант. Гэты погляд яго зьяўляецца поглядам ня толькі апошніх часоў, а выношаны ім у працягу шмат гадоў. В. Р. лічыць, што прычына нізкіх ураджаяў залежыць ад дрэннай арганізацыі тэрыторыі. Правільная арганізацыя тэрыторыі залежыць ад забесьпячэньня непасрэднага максымальнага (найбольшага) прытоку да культурных расьлін вады спажыўнай матэрыі, а таксама ад адначасовага стварэньня ўмоў для разьвіцьця правільнай жывёлагадоўлі і для працы мікробаў у глебе.

Вышыня ўраджаю і яго ўстойлівасьць залежаць выключна ад глыбкаватай пабудовы глебы, якая можа быць створана толькі пры травапольнай сыстэме земляробства. Гэта сыстэма можа быць створана ўводам у севазварот шматгадовых расьлін.

Папаравая сыстэма земляробства, якая пераважна цяпер пануе, вядзе толькі да разбурэньня арганічнай масы ў глебе і ўрадлівасьці яе. Эфэкт гэтай (папаравай) сыстэмы можа быць толькі тэхнічным; эканамічны-ж эфэкт траціцца на затрату энэргіі, якая неабходна для выяўленьня гэтага эфэкту.

Пераход сельскай гаспадаркі ў СССР на травапольную сыстэму земляробства і распрацоўка асноў тэхнікі гэтага пераходу В. Р. лічыцца прадметам генэральнага пляну сельска-гаспадарчай прамысловасьці Саюзу.

Толькі пры калектывізацыі сельскай гаспадаркі («при полном обобществлении всех элементов производства») будзе поўная пэрспэктыва бязьмежнага, абмяжованага толькі прытокам энэргіі сонечных праменьняў, раўнамернага падвышэньня ўраджайнасьці.

На ўсім яго поглядзе ляжыць адзнака закону раўназначнасьці ўсіх элемэнтаў у прамысловасьці. Толькі гэты закон В. Р. кладзе як грунт для сваіх поглядаў.

Вось сутнасьць поглядаў В. Р. адносна падвышэньня ўраджайнасьці. Супроць такіх мерапрыёмстваў, бязумоўна, ніхто ня можа выказацца. Само жыцьцё вядзе да гэтага. Увод у севазварот шматгадовых траў, рост калектыўных гаспадарак на Беларусі—зьяўляецца жывым доказам думак В. Р.

В. Р. да ўсякага пытаньня падыходзіць з марксысцкім поглядам. Чырвонымі літарамі ў яго працах заўсёды выглядаюць законы дыялектыкі.

В. Р. яшчэ спачатку сваёй шматбаковай дзейнасьці стаў на абарону працоўных. Увесь шлях яго жыцьця зьяўляўся змаганьнем са старым гнілым царскім строем.

У 1905 годзе В. Р. захоўваў у сваёй аўдыторыі рэвалюцыйныя мітынгі і браў на сваю адказнасьць студэнцкія сходы. Ён даваў магчымасьць вучыцца ў Акадэміі «нелегальным людзям» пад чужымі імёнамі. В. Р. у 1905 годзе у Пскоўскай губ. пры аграномічнай экспэртызе выкрыў жульніцтва землеўласьнікаў у адносінах сялян. Усю дзейнасьць В. Р. як навуковую, так і іншую немагчыма ахапіць.

Пасьля Кастрычнікавай рэвалюцыі В. Р. арганічна зьвязан з камуністычнай партыяй, хоць і ня быў яе членам, выконваючы працу, якая яму даручалася.

Вялікі Кастрычнік застаў яго ў б. Пятроўцы.

Арганізацыя Рабфаку, падтрымка пралетарскіх мас, якая валам ішла з першых дзён рэвалюцыі за сельскагаспадарчымі ведамі ў б. Пятроўку, сумесная праца з пралетарскім студэнцтвам,—вось што зрабіла яго любімым прафэсарам пралетарскага студэнцтва Ціміразеўскай С.-Г. Акадэміі.

З 1922 году В. Р.—рэктар Ц. С.-Г. Акадэміі, а ў сучасны момант—ганаровы рэктар гэтай-жа Акадэміі. Акрамя гэтага, ён мае ордэн Чырвонага Працоўнага Сьцягу, зьяўляецца членам Дзяржпляну, Г. У. С-а (Дзяржаўная Вучоная Нарада), Дырэктарам Інстытуту Глебазнаўства, Член Маскоўскага Савету, прымае ўдзел у працы розных паважных дзяржаўных камісій, высунуты кандыдатам у акадэмікі Ўсесаюзнай Акадэміі Навук, якую кандыдатуру поўнасьцю падтрымоўваюць навуковыя працаўнікі Бел. Навукова-Дасьледчага інстытуту імя Леніна. З гэтага году В. Р.—член камуністычнай партыі.

В. Р. і цяпер, ня гледзячы на свае 60 гадоў, адзначаецца надзвычайнай працаздольнасьцю. У сваёй лябараторыі ён працуе амаль кожны дзень ад 9 гадзін раніцы да 8 гадзін увечары з невялічкімі перапынкамі.

Ня гледзячы на такую вялікую працу ў цэнтры Саюзу, В. Р. згаджаецца стаяць на чале працы па вывучэньню балот Беларусі. В. Р. ведае, у якім занападзе было дасьледваньне Беларусі ў старыя часы.

Прафэсар В. Р. Вільямс шчыра бярэцца за гэтую працу, як бальшавік, бо ён ведае, што гэтая праца неабходна для сацыялістычнага будаўніцтва Беларусі. Вось чаму павінен ведаць кожны працоўны Беларусі, хто такі Васіль Робэртавіч!

Дырэкцыя БНДІ імя Леніна.

„ДЗЕНЬ УРАДЖАЮ"—падлік нашых дасягненьняў у сельскай гаспадарцы

Перадавыя селяне-вопытнікі шляхам напружанае працы павялічваюць ураджай.—Але іх поспехі губляюцца ў моры ўсеагульнае сялянскае неўраджайнасьці.—Калі энэргію вопытнікаў накіраваць на калектыўную працу, дык можна было-б у кароткі час атрымаць значна большыя вынікі.

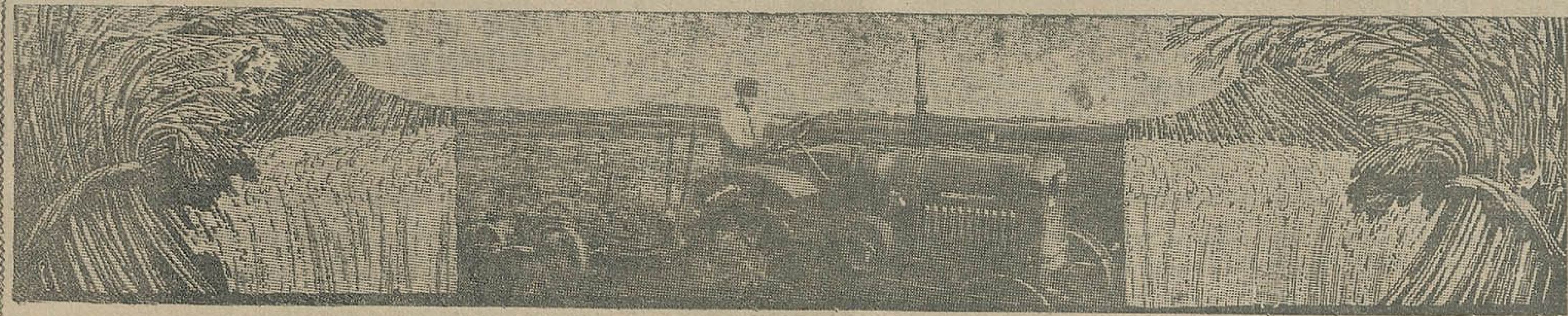

Машына паляпшае апрацоўку палёў і зьніжае сабекошт прадукту.—У барацьбе за ўраджай машына таксама неабходна, як артылерыя на фронце.—Найбольш выгаднае скарыстаньне машыны магчыма толькі ў узбуйнёнай гаспадарцы.—Праведзенае каапэраваньне і калектывізацыя—шлях да такога скарыстаньня.

На с.-г. выстаўцы ў Магілеўшчыне.

Там, дзе жывуць у згодзе з таварышам-Ураджаем...

(Ліст з Магілеўшчыны).

ЧЯРНЯКОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ (*Прапойскі раён*) *мае чым пахваліцца да сьвята Ураджаю.*

Каля 85 процантаў усіх двароў правялі сёлета **РАНЬНЮЮ** асеньнюю сяўбу (*паміж 5 і 10 верасьня*). *Шмат лягло ў зямлю адсартаванага насеньня, часткова-гатунковага.*

Па мінэральным угнаеньні *засеен каля 25 процантаў.*

цэлых 90 процантаў *праведзена зяблевая (верасьнёўская) узорка.*

Пад страхам адказнасьці забаронена паша жывёлы па руні *і па забалочаных і топкіх сенажацях.*

Адрамантавана *школа. Спраўлена* 20 калодзежаў. *Пабудаваны 3 новыя вялікія калодзежы.* Спраўлены *вясковыя масты і грэблі і шмат пажарнага інвэнтару.*

Дасягненьні шмат чым тлумачацца тым, што орган улады—сельсавет—жыве ў шчыльнай згодзе з насельніцтвам, *адзін другому дапамагаюць.*

У сьвята Ураджаю сельсавет высоўвае два лёзунгі:

— Кожны падлічы, колькі табе патрэбна хлеба на год і рэшту здай на хлебазагатоўчыя *пункты, як сьвядомы і сумленны савецкі грамадзянін.*

— Усе культурнікі і дасьледчыкі, *выстаўляйце свае экспанаты, дзяліцеся сваімі дасягненьнямі з іншымі гаспадарамі.*

* * *

Зайздросьцяць ваколічныя сяляне пасёлку «Станіславаў» (Чырвонапольскі раён).

Цяпер—*зайздросьцяць, а даўней, калі актывісты вёскі толькі выходзілі ў 1920 годзе на гэты пасёлак, над імі кпілі:*

— Выходзьце, выходзьце, разжывайцеся... Толькі каб вы ізноў на вёску не папрасіліся...

Першаю справаю—на шматпольле перайшлі. Бяскорміца была пераможана—*канюшынаю, вікаю ды цімафееўкай.*

Абвясьцілі вайну сорным травам. Змагаліся з імі сартыраваным насеньнем, і зараз сьмяцьцёвыя травы зьнішчаны—да цурынкі. *Пасёлак мае свае 2 сартавальныя машыны «Трыумф».*

Апрача гэтых машын, у пасёлку ёсьць малатарня конная, 3 плугі Сакка, бароны «зіг-заг», саламарэзка, ільнамялка, карнярэзка. Сеялі выключна сеялкаю—*ва ўсім пасёлку.*

Ня ведаюць гора цяпер станіславаўцы. З году ў год паляпшаюць яны сваю гаспадарку. Таму і зайздросьцяць ім суседзі.

Праўда, ня толькі зайздросьцяць, але і пераймаюць ад іх—*заводзяць канюшыну, сартуюць насеньне, да машын дабіраюцца...*

К—н.

Старэйшы селянін-дасьледчык Я. К. Мароз (Фатынь, Лепельшчына)

На с.-г. выстаўцы ў Бялынічах.

„Дзень Ураджаю"—ўзмацненьне племяннoй жывёлагадоўлі.

«Дзень Ураджаю» спачатку ахапіў ...ль толькі колы сялянскай моладзі. Зараз гэта сьвята набыло шырокае грамадзкае значэньне.

Калі раней у «Дзень Ураджаю» здаваліся толькі некаторымі дасягненьнямі і на с.-г. выстаўках абменьваліся вопытам вядзеньня сялянскай гаспадаркі, дык зараз зьяўляецца натуральным і магчымым у парадку дню ставіць больш грунтоўныя пастаноўкі пытаньняў па ўзмацненьню сельскай гаспадаркі.

Побач з высунутымі раней на старонках „Савецкай Беларусі" лёзунгамі хэмізацыі сельскай гаспадаркі для падвышэньня ўраджайнасьці, з яскравы наказ ролі мінэральных угнаеньняў і інш., неабходна ў «Дзень Ураджаю» [illegible]

неабходна арганізаваць сталую пляновую гадоўлю іх у саўгасах, калгасах і паасобных гаспадарках шляхам кантрактацыі.

Прымаюцца рашучыя меры да натызацыі сялянскіх сьвіней кнырамі буйнай белай ангельскай пароды.

Дзеля гэтага пашыраюцца 7 дзяржаўных сьвінных заводаў, якія выпускаюць племянны матар'ял.

Каб больш узмацніць разьвіцьцё хуткасьпелых рэнтабельных сьвіней, Дзяржгандльбел прыступіў да кантрактацыі парасят на бэкон.

Ажыцьцяўленьне пералічаных мерапрыемстваў магчыма толькі пры актыўным удзеле шырокіх колаў арганізаванага сялянства. Адсюль зусім зра[illegible]

Ляховіч.

Арцель „Бальшавік" у Дзень Ураджаю

[illegible]

...значна павялічыліся ў параўнаньні з сялянскімі, і дасягнулі: жыта 100 пуд. з 1 гэктару, аўсу ... п., бульбы 2000 п. і карняплодаў 1100 пуд.

Агракультурная праца сярод сялянства, якая выражалася ў чы-[illegible]

...падвеўшы вынікі,—павінна шырэй разгарнуць працу сярод сялянства і быць праваднікам новае гаспадаркі павёўшы вёску па шляху ўзбуйненьня гаспадаркі і наладжваньня грамадзкіх форм землякарыстаньня.

Меншчына. П. КЛЁНІК.

ЗА УРАДЖАЙНАСЬЦЬ ЛЁНУ!

«Лён складае адно з буйнейшых нашых [сыравінных багацьцяў. Як у эканоміцы нашай сельскай гаспадаркі, так і ў прамысловым жыцьці і ў ... замежнага гандлю, стан ільнаводства зьяўляецца фактарам перша[illegible]

Пасеўная плошча з году ў год павялічваецца, і ў 1928 годзе яна перавышае плошчу 1916 г. на 56 пр.

Тут трэба адзначыць, што рост пасеўнай плошчы нашоў больш шпаркім тэмпам у Аршанскай і Магілеўскай [illegible]

...ня гледзячы на пашырэньне пасеўнай плошчы, ураджайнасьць лёну з 1924 г. падрад тры гады паніжаецца, у параўнаньні з даваеннаю. Толькі за 1927 г. ураджайнасьць валакна паднялася на 3 проц., але ўсё-ж такі яна зьяўляецца нізкаю і вызначаецца ў 13,2 пуда валакна трапанага і атрэп'я з дзесяціны, што складае толькі 60 проц. даваеннай ураджайнасьці.

Ураджайнасьць ільнянога насеньня за ўсе гады паніжаецца і ў 1927 годзе складала 15,8 пуд. з дзесяціны, што ... 66 проц. даваеннай ураджайнасьці.

[illegible]

Падкрэсьліваем, што асабліва трэба ўважліва аднесьціся да ўжываньня мінэральнага ўгнаеньня, якое павінна адыграць першачарговую ролю ў падняцьці ўраджайнасьці лёну.

Будзем вучыцца на жывых прыкладах.

А. Шатэрнік.

Пашыраецца інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі.

(Ліст з Бабруйску).

У «Дзень Ураджаю» Бабруйшчына мае права заявіць аб сваіх дасягненьнях у справе культываваньня і падняцьця вытворчасьці сельскай гаспадаркі.

Апошні год шпаркім тэмпам ішоў рост калектыўных гаспадарак і розных сельска-гаспадарчых аб'яднаньняў. 396 сямей уцягнута за апошні год у калгасы, якіх арганізавана 55.

Пашырыліся значна пасевы траў. Аб гэтым сьведчыць вялікі попыт на насеньне траў, які назіраўся вясною бягучага году. Адной нават канюшыны прададзена сялянству на 2700 пудоў болей, чым летась. Іншыя насеньні траў і кораньплодаў таксама шпарка [illegible]

...таючага гною штучнымі ўгнаеньнямі.

Распаўсюджваньне 50 тысяч пудоў мінэральных угнаеньняў у бягучым годзе супроць 20 тысяч пудоў у мінулым годзе яскрава паказвае, што агранамічная работа ў гэтым напрамку не прападае марна, што штучнае ўгнаеньне заваёўвае сабе сталае месца ў сельскай гаспадарцы.

Ідзе барацьба на вёсцы і за пасеў гатунковым і добраякасным насеньнем. Аб штогоднім пашырэньні гэтай барацьбы сьведчаць лічбы, якія паказваюць, што замест 75 тысяч пудоў ачышчанага да пасеву яравога збожжа сёлета яго ачышчана на 120 тыс. [illegible]

А. Дамброўскі.

„Сьвята Ураджаю" і Асоавіяхім.

Пяты год [савецкае грамадзянства праводзіць «Сьвята Ураджаю». [illegible]

...ці вялікі ўплыў мае ў вёсцы таварыства ТДА-Авіяхім, які шляхам хэмізацыі, шляхам укараненьня хэмічных сродкаў барацьбы са шкоднікамі дапамагае ўзмацняць нашу сялянскую гаспадарку, у чым з кожным годам пераконваецца наш хлебароб.

Узмацненьне хіматрадаў--хэмізацыя [illegible]

...к узмацненьню абароны і разьвіцьцю прамысловасьці.

Будзем спадзявацца, што зробленыя выстаўкі дадуць многа карыснага. Таварыства ТДА-Авіяхіму паклапоціцца падлічыць вынікі і заўважыць недахопы, якія патрэбна будзе зьнішчыць у далейшай працы.

Парыш Г.

„ДЗЕНЬ УРАДЖАЮ"—ДЭМАНСТРАВАНЬНЕ ВЫНІКАЎ ГАСП. ГОДУ.

...Дзень Ураджаю» ня толькі сьвята: ...ёсьць грамадзкі падлік і агляд ..., што мы маем у сялянскай гас...рцы ў выніку працы на працягу ...га гаспадарчага году. «Дзень Ура...ю»—ня толькі падлік і агляд на... дасягненьняў у сельскай гаспа...ы, але і высьвятленьне, вывучэньне ...недахопаў на сельска-гаспадарчым ...це, а на грунце ўсяго гэтага— ...начэньне шляхоў у далейшай ба...бе за новую савецкую вёску.

...гэтых падліках асаблівую каштоў...ць, на наш погляд, маюць лічбы ...адарчых вынікаў апарацыйнага ...году: у іх значнай ступені адбі...ца апарацыйная праца зямельных ...аўнікоў, каапэрацыі і, самае га...ае, у іх адбіваецца досыць выраз...гульная праца непасрэдных вы...цаў—тысяч і соцен тысяч сялян... гаспадарак.

...д'агульваючы лічбы бягучага го... такімі-ж лічбамі за папярэдні год, ...а выразна адбіць галоўныя ста...ыя ці адмоўныя зьмены ў сель... гаспадарцы, як пэўныя гаспадар... вынікі сельска-гаспадарчага году.

...жаль, у сучасны момант няма ...ых дасканала праверанных лічбаў ...стычнага вучоту па шэрагу ны...яў становішча сельскай гаспадар... ...ССР за апошні 27-28 г.

...далейшым выкладаньні мы будзем ...стацца лічбамі папярэдніх вы... ...веснавога выбарачнага вучоту ...Беларусі толькі па пасеўных пло..., скацiны ў сялянскіх паасобных ...дарках за 1928 г., па ўраджаю ...га году—лічбамі Цэнтральнай Экспартнай Камісіі на 1 верасьня (за 27 г. лічбы таксама ЦСУБ).

Магчыма, у ніжэйпрыведзеных лічбах па іх удасканаленьні ў далейшым будуць некаторыя зьмены—папраўкі, але мы лічым, што і папярэднія некаторыя вынікі павінны быць вядомы ўсёй савецкай грамадзкасьці да «Дню Ўраджаю»: напрамкі некаторых зьмен у сельскай гаспадарцы БССР за 28 г. яны высьвятляюць.

І. ПАБУДОВА ПАСЯЎНОЙ ПЛОШЧЫ ПА БССР У 1928 г.

Застановімся, напершае, на некалькіх лічбах, якія адбіваюць зьмены 1928 г. у плошчах палявога засеву ў сярэднім па БССР.

Агульная плошча і плошча на асобных культурах	У тысяч. дзесяцін. 1927 г.	У тысяч. дзесяцін. 1928 г.	Плошча 28 г. ў процантах да 1927 г.
Агульная пасяўная плошча	3036,6	3092,4	101,8
У тым ліку пад азімымі	1212,6	1218,6	100,5
» » » яравымі	1824,0	1873,8	102,7
Плошча засеву пад азімым жытам	1182,5	1186,0	100,3
» » » ячменем	230,2	243,6	105,8
» » » аўсом	497,9	506,7	101,8
» » » грэчкай	187,9	182,3	—97,1
» » » бульбай	400,3	402,2	100,5
» » » лёнам	126,0	136,0	108,0
» » » каноплёй	27,6	27,0	97,9
Плошча засеву канюшыны адпаведнага году	66,2	111,5	168,4
Укосная плошча над канюшынай	67,4	98,7	146,14
» » » вікай	68,6	89,9	131,0
» » » сэрадэлай	18,0	28,1	155,7

З гэтых лічбаў можна зрабіць наступныя вывады:

Пры павялічэньні агульнай пасяўной плошчы ў 1928 г. супроць 27 г. (на +1,8 проц.), і павялічэньні плошчы азімага засеву (на +0,5 проц.), маецца адносае памяншэньне азімага засеву ў складзе агульнай плошчы з 39,9 пр. у 27 г. да 39,4 проц. у 28 г. пры адносным павялічэньні вагі яравых культур з 60,1 проц. у 1927 г. да 60,6 проц. у 1928 г, зьявішча станоўчага значэньня: адносае памяншэньне засеву азімых ва ўмовах БССР сьведчыць аб паступовай ліквідацыі 3-х-палёўкі (пры тыповай трохпалёўцы азімы клін займае 50 проц. агульнай пасяўной плошчы).

Павялічэньне плошчы пад аўсом і ячменем у 28 г. супроць 27 г. (аўса на +1,8 проц. і ячменю на 5,8 проц.) зьяўляецца таксама зьявішчам станоўчага значэньня—асабліва ўлічваючы памяншэньне ў 1928 г. збору кармоў з натуральных сенажацяў.

Удзельная вага плошчы пад аўсом у агульнай плошчы застаецца ў 28 г., у параўнаньні з 27 г., аднолькавай (16,4 проц.), над ячменем павялічваецца з 7,5 проц. у 27 г. да 7,9 пр. у 28 г.

Памяншэньне засеву над грэчкай (на 2,9 проц.) у 28 г. неабходна тлумачыць паказчыкам рацыяналізацыі палявой гаспадаркі БССР у гэтым годзе.

Пры павялічэньні плошчы засеву над бульбай (на +0,5проц.) вызначаецца ў 1928 г. некаторае памяншэньне удзельнай вагі бульбы ў складзе пасяўной плошчы з 13,2 да 13 проц.,—зьявішча не станоўчага значэньня ва ўмовах БССР.

Плошча засеву пад лёнам—галоўнай з тэхнічных культур ў БССР—павысілася супроць 1927 г. на +8 проц. з павялічэньнем удзельнай вагі ў агульнай плошчы з 1,5 проц. да 4,4 проц. плошча над каноплёй, якая складае толькі каля 1/5 плошчы пад лёнам, вызначаецца з некаторым памяншэньнем.

Па маючыхся лічбах у 1928 г. высьвятляецца вельмі значны ўзрост засеву пад кармовымі травамі—канюшынай, вікай, сэрадэлай; у гэтых лічбах адбіваецца асабліва яскрава перабудова сялянскай палявой гаспадаркі пажаданым па ўмовах БССР напрамку (пашырэньне травасеву, упрыватнасьці ў звязку з увядзеньнем шматпалёвых севазваротаў).

Падагульваючы разгляд лічбаў аб складзе пасеўнай плошчы ў цэлым па БССР, можна сказаць: вынікі гэтага году ў сэнсе пабудовы пасяўной плошчы ў 1928 г. у сярэднім па БССР адбівае станоўчы працэс далейшай рацыяналізацыі палявой гаспадаркі БССР. Гэты працэс у розных акругах БССР бязумоўна меў месца з рознымі тэмпам, нават адхіленьнямі ў бок затрыманьня і памяншэньня росту паасобных прагрэсыўных культур.

ІІ. УРАДЖАЙ 1928 Г.

Мэтэоролёгічныя ўмовы гэтага году асабліва надвор'е ў перыяд вясеньняга севу і пачатку лета мелі значны ўплыў на вышыню ўраджаяў у паасобных частках БССР.

Халады і ападкі звыш нормы, характэрныя для мэтэоролёгічных умоў БССР у перыяд сяўбы і разьвіцьця па севаў, у паўночных акругах з больш цяжкімі глебамі адбіліся дрэнна на ўраджаях азімых, а таксама яравых гэтых акруг; паўднёвыя акругі з іх пераважна лёгкімі супясковымі і пясковымі глебамі скарысталі ападкі на павялічэньне ўраджаяў азімых; цэнтральныя акругі маюць падвышэньне супроць мінулага году ацэнкі ўраджаю ў большай частцы па яравых.

Гэтыя асаблівасьці ў разьмяшчэньні ўзроўняў ураджаю па тэрыторыі БССР можна падкрэсьліць наступнымі лічбамі:

НАЗВА АКРУГ	У сярэднім ураджай азімых культур. 1927 г.	1928 г.	У сярэднім ураджай яравых зернавых 1927 г.	1928 г.	У сярэднім ураджай усіх зернавых. 1927 г.	1928 г.
	У пудах на дзесяціну.					
Полацкая	40	36	29,1	33	34,7	35
Віцебская	46,1	38	31,2	38	38,6	38
Аршанская	41,7	41	35,5	47	38,8	44
Менская	44,5	44	38,4	47	41,5	46
Магілеўская	38,3	42	36	42	37,2	42
Бабруйская	46,8	48	41,2	43	44,3	46
Мазырская	43,6	46	34,2	33	39,6	41
Гомельская	43,1	50	40	38	41,8	45
Па БССР:	43	44	36,3	42	39,8	43

У сярэднім па БССР супроць 1927 году вызначаецца падвышэньне ўзроўню ўраджаю ў сярэднім па азімых на +2,3 проц., па яравых зернавых на +15,7 проц., па ўсіх зернавых на +8 проц.

Агульны сбор зернавых (разам з бульбай) па БССР, па папярэдніх падліках, вызначаецца ў гэтым годзе, таксама з павялічэньнем супроць мінулага году прыблізна на 8 проц.

Ня гледзячы на павялічэньне ўраджаяў палявых культур (зернавых), лічбы ўраджаяў гэтага году наогул застаюцца нізкімі.

У «Дзень Ураджаю» асабліва трэба гэта падкрэсьліць і агульна грамадзкай думкай высьветліць шлях пасьпяховай барацьбы за ўздым ураджаю ва ўзровень з лепшымі прыкладамі лепшых гаспадарак беларускай вёскі. Калектыўныя савецкія гаспадаркі павінны ў першую чаргу дэманстраваць у «Дзень Ураджаю» гэтыя лепшыя прыклады.

Адзначаючы падвышэньне ўраджаю гэтага году па палявых культурах супроць 1927 г., неабходна адзначыць таксама некаторае зьніжэньне ў гэтым годзе супроць 1927 году, з прычыны дрэннага надвор'я, збораў сена з сенажацяў па ўсіх акругах БССР.

Становішча з грубымі кармамі ў зьвязку з недаборам сена з сенажацяў у гэтым годзе будзе напружаным для разьвіцьця жывёлагадоўлі ў БССР. Лічбы папярэдняга веснавога вучоту жывёлы таксама кажуць аб некаторым памяншэньні ў 1928 г. агульнага ліку жывёлы ў сялянскіх гаспадарках БССР (за выключэньнем авечак)—па ўсіх відах жывёлы прыблізна на 1 проц. супроць вясны 1927 г.

Падлічваючы, што дала ў гэтым годзе праца на палёх і сенажаць, неабходна ў «Дзень Ураджаю» запытацца і адказаць: чым будзе забясьпечана жывела ў хлявох, якія крокі трэба зрабіць сялянству і дзяржаве для найхутчэйшага папаўненьня і разьвіцьця жывёлагадоўлі.

«Дзень Ураджаю»—агляд усёй сельскай гаспадаркі, усіх яе дасягненьняў усіх яе недахопаў—трэба скарыстаць для ўзьняцьця энэргіі ўсіх працоўных на далейшае будаўніцтва сацыялістычнае сельскае гаспадаркі БССР.

А. Міхайлаў.

СЁНЬНЯ ЎСІМ НАШЫМ ПАДПІСЧЫКАМ РАССЫЛАЕЦЦА ЧАРГОВЫ (11) НУМАР ДАДАТКУ «ПРАЦАЎНІК АСЬВЕТЫ».

Разгляд беларускіх пытаньняў у Маскве.

(Ад уласнага кар-та).

СНК СССР—ПРА ПАБУДОВУ ТРАМВАЮ Ў МЕНСКУ.

9 кастрычніка ў СНК СССР разглядалася пытаньне аднosна фінансаваньня будаўніцтва трамваю ў Менску. Па гэтаму пытаньню СНК СССР вынес наступную пастанову:

— Прапанаваць Цэнтральнаму Камунальнаму Банку прадугледзіць у сваім крэдытным пляне фінансаваньне пабудовы трамваю ў г. Менску ў размерах, забясьпечваючых скончаньне працы (па ўказанай пабудове) у працягу двух гадоў, [illegible]

РАЗГЛЯД БЮДЖЭТУ БССР.

Наркамфін СССР паслаў СНК СССР сваё заключэньне па дзяржаўнаму бюджэту БССР на 1928-29 год.

Зьмены, якія НКФ СССР мае на ўвазе ўнесьці ў даходную часьць дзяржбюджэту, наступныя: [illegible] дзел, вызначаны ў размеры 27 міл. руб., праэктуецца ў суме 28 міл. руб.

Па расходнай часьці НКФ СССР лічыць неабходным дабавіць 300 тысяч руб. па групе ведамсьцевых расходаў (у зьвязку з перадачай на рэспубліканскі бюджэт новых расходаў).

Па часьці фінансаваньня СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ мяркуецца на ўвазе дабавіць да лічбаў БССР дадаткова 600 тыс. руб. па папаўненьню асноўных капіталаў Белсельбанку.

Па субвэнцыі мяркуецца на ўвазе адпусьціць 3 міл. 75 тыс. руб.

У астатнім, за выключэньнем некаторых малых зьмен, запраэктаваныя БССР сумы не выклікалі супярэчаньняў.

Што датычыцца размераў бюджэтнага фінансаваньня ПРАМЫСЛОВАГА БУДАЎНІЦТВА, то дакладныя размеры яго будуць устаноўлены ў бліжэйшым часе—пры зацьверджаньні кантрольных лічбаў народнай гаспадаркі на 1928-29 год.

Хібы ў дастаўцы харчавых прадуктаў

[illegible]

Вось факты:

Калі адпаведныя арганізацыі вясною прапанавалі Белкаапсаюзу зрабіць дагавор на дастаўку ў БССР 10.000 пуд. масла і прыслалі сюды ліст, дык гэты ліст «марынаваўся» ў Белкаапсаюзе амаль цэлы месяц, і адказ на яго быў дадзен тады, калі масла для БССР адпушчана быць не магло.

[illegible] мусоці дае загад сваім крамам яшчэ ў ліпені не браць ад Белмясгандаль сала. Белмясгандаль, у сваю чаргу, з вялікімі труднасьцямі расьпіхае запас сала ў іншыя арганізацыі. Такім чынам, вышла, што ні Белмясгандаль, ні ЦРК не прынялі ніякіх мер да ўтварэньня запасу сала, на гледзячы на тое, што салёнае сала захоўваецца добра.

С. Аз.

ХРОНІКА.

Арганізацыя завочнага пэдфаку [illegible]

На апошнім пасяджэньні Беларускага Дзяржаўнага Універсытэту было абгаворана пытаньне аб арганізацыі завочнага пэдфаку на БДУ.

Праўленьне БДУ пастанавіла даручыць дэканату пэдфаку скласьці камісію для распрацоўкі праэкту арганізацыі завочнага пэдфаку на БДУ.

Пастаноўлена працу па распрацоўцы праэкту скончыць у 2-хтыднёвы тэрмін, пасьля чаго праэкт прадставіць на зацьверджаньне ў праўленьне універсытэту.

ХРОНІКА ДНЮ ЎРАДЖАЮ.

Выхад у падшэфныя сельсаветы.

[illegible]

Удзел камсамолу ў сьвяце ўраджаю.

[illegible]

Шырокае абгаварэньне сыстэмы народнае асьветы.

[illegible]

Вялікі наплыў на курсы па падрыхтоўцы ў ВНУ і рабфак.

[illegible] Заняткі на курсах пачнуцца з 15-га кастрычніка.

ВСНГБ—пайшчык „Домстрой“

Прэзыдыум ВСНГБ пастанавіў уступіць пайшчыкам у акцыйнае т-ва „Домстрой“.

З гэтай мэтай ВСНГБ уносіць паявы капітал у 150.000 руб.

Прадстаўніку ВСНГБ у «Домстрой» запрапанавана заключыць дагавор на адводу кватэр і памяшканьня для ВСНГБ і трэстаў у новым памяшканьні.

Выстаўкі школьнай сельскай гаспадаркі.

[illegible]

Да ведама беспрацоўных.

[illegible]

Апавяшчэньні.

СХОД ВАЕНКОРАЎ І РАБКОРАЎ.

[illegible]

ДОМ АСЬВЕТЫ.

[illegible] Акрамя гэтага запіс адбываецца ў канцэлярыі Дому Асьветы з 6—8 гадзін увечары штодзённа.

— Сёньня 14-Х-28 г. для Юнсэкцыі Дому Асьветы будзе прачытана лекцыя дацэнтам БДУ тав. Канаплёным на тэму «Уражаньне ад замежных паездак. Пачатак а 7 г. увечары.

Пасьля лекцыі кіно.

— Сёньня 14-Х у 8 гадз. увечары пасяджэньня праўленьня Дому.

Менскі дзень.

— Сэсія савету Белкаапсаюзу адчынілася ўчора, 13 кастрычніка, у Менску. На сэсіі будуць абгавораны пытаньні аб хлебазагатоўках, далейшай працы Белкаапсаюзу і г. д.

— Запрашэньне для ўдзелу ў працах зьезду Армянскага т-ва «Чырвонага Крыжу» атрымаў ЦК беларускага т-ва Чырвонага Крыжу. Зьезду паслана прывітальная тэлеграма.

— Усебеларуская канфэрэнцыя друкароў, згодна пастановы ЦП саюзу друкароў, склікаецца на 1-га сьнежня. Модус прадстаўніцтва—1 дэлегат на 100 чал.

— 25.000 руб. было выдаткавана па саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых у бягучым годзе на аказаньне дапамогі беспрацоўным сябрам прафсаюзу.

— Кіраўніком беларускага швэйнага трэсту назначан тав. Баскін, былы дырэктар «Вітшвэю». Часова да атрыманьня памяшканьня ў Менску, швэйны трэст працуе ў Віцебску.

Новы старшыня МЦРК—тав. Кац.

У сувязі з пераходам старшыні МЦРК тав. Зінгермана на іншую працу і камандыраваньня сябра праўленьня МЦРК тав. Рубенца на вучобу, 12-га кастрычніка адбыўся сход упаўнаважаных, на якім дабраны ў склад праўленьня т. т. Кац і Кудзян.

Учора, 13-га кастрычніка адбылося арганізацыйнае пасяджэньне праўленьня МЦРК, на якім старшынёй абран т. Кац.

Да гэтага часу тав. Кац быў старшынёй Магілеўскага Цэрабкопу.

ПЭДГАБІНЭТ.

— У аўторак, 17 кастрычніка, а 7-й гадз. увечары адбудзецца першы сход настаўнікаў, якія запісаліся ў сэкцыю грамадзка-карыснай працы.

ПАРАДАК ДНЮ:

1. Аб зьмесьце працы сэкцыі.
2. Выбары сакратарыяту сэкцыі.
3. Бягучыя справы

КУТОК ВУЧОНЫХ.

— У нядзелю, 14 кастрычніка, а 7 гадз. увечары—арганізацыйны сход гуртка па вывучэньні фотамастацтва.

— У панядзелак, 15 кастрычніка, роўна а 12 гадзіне дню ў памяшканьні ЦП Саюзу Працасьветы будзе праводзіцца рэгістрацыя беспрацоўных—пайшчыкаў ЦРК, якія да гэтага часу яшчэ не зарэгістраваліся.

Часова вык. абав. адказнага рэдактара П. ШАСТАКОЎ.

V ПЛЕНУМ ЦСПСБ.

15-га кастрычніка г. г. адчыняецца V Пленум ЦСПСБ.

ПАРАДАК ДНЮ ПЛЕНУМУ НАСТУПНЫ:

1. Вынікі і пэрспэктывы калдагаворнае работы (дакладчык тав. Розін).
2. Пяцігадовы плян разьвіцьця прамысловасьці (даклад. ВСНГБ—тав. Карп і садакладчык—АТЭ ЦСПСБ).
3. Праца прафсаюзаў па вылучэнству (даклад. т. Каплан).
4. Клюбнае будаўніцтва (дакл. тав. Кулак).
5. Бягучыя справы.

Пленум будзе працаваць у залі пасяджэньняў ЦСПСБ—Дом Працы—2-гі паверх.

ПРЭЗЫДЫУМ ЦСПСБ.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».	Ад аўторка, 9-га кастрычніка толькі 6 гастроляй ТРУПЫ ЛІЛІПУТАЎ «Маленькі камэдыянт» Пад кіраўніцтвам Б. Ф. Малінoўскага ВЯЛІКІ РОЗНАСТАЙНЫ КАНЦЭРТ. На экране—выключны нямецкі фільм «СЫМФОНІЯ ВЯЛІКАГА ГОРАДУ».
КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА“.	Ад аўторка 9-га кастрычніка падвойная праграма: „Французская лялька“ драма ў 7 частках. Звыш праграмы Канцэртнае аддзяленьне. Пачатак 1-га сеансу роўна а 7 гадз.
КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».	Ад аўторка, 9-га кастрычніка 2-і тыдзень „Другое жыцьцё“ ў 8 частках. Каса адчынена ад 5 гадзін.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	Кіно зачынена для рамонту. З аўторка, 16 кастрычніка, адчыняецца спэцыяльна дзіцячае кіно.

ДА ВЕДАМА ПАДПІСЧЫКАЎ „ПОЛЫМЯ“.

Рэдакцыя часопісі „ПОЛЫМЯ“ напамінае сваім гадавым і паўгадавым падпісчыкам, што ня ўнёсшым да 15-га кастрычніка г. г. падпісной платы

СПЫНІЦЦА ДАСЫЛКА ДАЛЕЙШЫХ НУМАРОЎ „ПОЛЫМЯ“.

Таксама рэдакцыя „ПОЛЫМЯ“ просіць гадавых і паўгадавых падпісчыкаў паведаміць, які вышлаць бясплатна літаратурны дадатак да „ПОЛЫМЯ“ на 1928 год. Не паведаміўшым да 15-га лістапада 1928 г. дадатак будзе дасланы па выбару самой рэдакцыі.

Паведамляць аб дасылцы задатку і надсылаць грошы за падпіску па адрасу:

Менск, рог. вул. Ленінскай і Савецкай, Кнігарня БДВ.

ПАПЯРЭДНІ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛЯН БЕЛДЗЯРЖКІНО

НА 1928-29 ГОД

НА ВЫПУСК МАСТАЦКІХ І ПАЛІТЫЧНА-АСЬВЕТНЫХ ФІЛЬМАЎ.

Плян вытворчасьці Белдзяржкіно, які зьмяшчаецца ніжэй, зьяўляецца папярэднім плянам і ахапляе сабою тыя тэмы, апрацоўка якіх (літаратурна-сцэнарная) патрэбна, каб забясьпечыць выкананьне цьвёрдага вытворчага пляну, разьлічанага ў 1928-29 годзе на 10 мастацкіх карцін і 4 культур-фільмы.

Усе тэмы пляну разьбіты на групы. Кожная з груп мае яшчэ чаргу апрацоўкі тэм—першую, другую і так званы запас, неабходныя, каб забясьпечыць вытворчасьць Белдзяржкіно гатовымі сцэнарыямі.

Азнаёміўшыся з тэмамі, можна бачыць, што ва ўсіх выпадках, калі ўправа Белдзяржкіно брала «агульна-саюзную» тэму—сюжэт („Палаючы мост“, «Перакладзіна», «Канец блазна», яна меркавалася будаваць сцэнары, насычаны беларускім бытавым матар'ялам. Толькі дзьве з прызначаных тэм будуюцца на небеларускім матар'яле («Аблога» і «Рабінзон тундры»), але яны залічаны ў запас.

Уцягненьне літаратурных і культурных сіл БССР у літаратурна-культурную творчасьць для беларускае кінэматаграфіі, так удала распачатае ў мінулым апэрацыйным годзе, будзе шырока разгорнута ў 1928-29 годзе.

Белдзяржкіно, публікуючы гэты тэматычны плян, разьлічае тым самым выклікаць самы жывы водклік нашае грамадзкасьці, пачуць меркаваньні як пра самы плян у цэлым, так часткова і адносна паасобных вызначаных тэм. Праз той шырокі абмен поглядамі навакол пляну, які напэўна разгорнецца, Белдзяржкіно разьлічае і на тое, што наша грамадзкасьць, нашы партыйныя, прафсаюзныя і культурна-грамадзкія арганізацыі зазначаць таксама тыя тэмы, якія іх цікавяць, рэалізацыя якіх прызнана імі пажаданым.

Усё тое, што будзе каштоўна для выкарыстаньня яшчэ ў гэтым годзе, будзе ўнесена, як папраўка да пляну, іншае-ж знойдзе сваё адбіцьцё ў пяцігадовым пляне, які ў бліжэйшы час будзе таксама апублікаваны.

Разьдзел I. Сацыяльна-бытавыя тэмы.

а) на матар'яле гораду.

1-ая ЧАРГА.

„Гэтушка сьвінапас“—(«Лясная быль», сэрыя 2-я — паводле аповесьці Міх. Чарота. Сцэнары распрацоўваецца М. Чаротам і Ю. Тарычам.

Герой—партызан пасьля грамадзянскай вайны змагаецца ўжо на гаспадарчым фронце, актыўна ўдзельнічаючы ў сацыялістычным будаўніцтве Савецкае Беларусі.

„Палаючы мост“—Паводле аднайменнае п'есы В. Рамашова. Сцэнары будзе распрацаваны пры непасрэдным удзеле аўтара п'есы на беларускім бытавым матар'яле.

Рэвалюцыя разбурыла сям'ю. Быт сучаснае моладзі і яе барацьба за будаўніцтва жыцьця пановаму.

„У вышыню“—Рабочая жыльлёвая каапэрацыя на Беларусі. Барацьба за новае гігіенічнае памяшканьне для рабочых і энэргічны ўдзел саміх рабочых у гэтым каапэрацыйным руху.

2-ая ЧАРГА.

„Уздраў на месяцы“—Паводле сцэнарыя Анатоля Вольнага, які ўжо ёсьць. Вынаходзтва ва ўмовах савецкае правінцыі і няжытае яшчэ абывацельшчыны. Камэдыя на павятовыя норавы.

„Асінград“—Будучая роля Асінбуду ў электрыфікацыі і эканоміцы Савецкае Беларусі.

„Магнэс“—Упартая барацьба моладзі ўсіх нацый Беларусі за гўладаньне навукаю, за сваю падрыхтоўку да сьвядомага будаўніцтва новага жыцьця.

ЗАПАС.

„Сьмяцьцё“—Разьбітая беларуская нацыянал-дэмакратыя зьнядужана мітусіцца яшчэ на задворках Захаду, трацячы апошнія свае пазіцыі нават сярод замежных беларускіх калёній, дакочваючыся да свае «апошняе мяжы».

„Перакладзіна“—Паводле фэльетону М. Кальцова, на беларускім бытавым матар'яле.

Камсамольцы ў абкружэньні старога сямейнага быту.

б) на матар'яле вёскі.

1-ая ЧАРГА.

„Перадзел“—Маецца сцэнары Б. Аляксеева. Каапэрацыя ў беларускай вёсцы. Барацьба кулака з каапэрацыяй. Удзел моладзі ў каапэрацыі і ўзьнікненьне розных форм калектывізацыі працы.

„Бабская атака“—Вёска ў руках кулака. Спроба бедннаты знайсьці для сябе выхад у калектыўнай гаспадарцы, дзякуючы націску кулака, не ўдаецца. За справу ўзяліся бабы, і іх атакаю вораг быў пераможаны.

„Лес“—Сцэнары распрацоўваецца Емяльянавым і Пэтэрсонам. Лес адыгрывае выдатную ролю ў гаспадарчым жыцьці Беларусі. Пры індустрыялізацыі краю яго роля робіцца яшчэ больш значнай. Лес пры абшарніках і пры савецкай уладзе.

2-ая ЧАРГА.

„Карчма“—Паводле паэмы Міх. Чарота.

Толькі нязначнай частцы яўрэяў удалося здаўна асесьці на зямлю. Большасьць яўрэйскага працоўнага насельніцтва задыхалася ва ўмовах эканамічнага ўціску па беларускіх гарадох і мястэчках. Толькі рэвалюцыя дала працоўнаму яўрэю магчымасьць жыць вытворчаю працаю, сесьці на зямлю.

„Цярністы шлях“—Сцэнары распрацоўваецца.

Самавіта фарбавае жыцьцё палескага сялянства, якое цэлымі месяцамі адрэзана ад суседніх сёлаў у часы веснавога і асеньняга разводзьдзя. На фоне гэтых магутных прыродных умоў і маляўнічага сялянскага быту «цярністы шлях» адчыняецца для маладое настаўніцы,—грамадзкай працаўніцы, да якое чэпяцца з прыкрымі любоўнымі дамаганьнямі.

ЗАПАС.

„Новы шлях“—Калектывізацыя гаспадаркі для беларускай вёскі, ва ўмовах беднае глебы і малазямельля, набывае выключнае значэньне. Ужываньне навуковых мэтадаў для гаспадаркі адчыняе ўсім новыя магчымасьці інтэнсыфікацыі калектыўнае працы. У гэтым і ёсьць «новы шлях» і сьветлая будучыня сацыялістычнае гаспадаркі.

„Агні“—Рэлігійнае адурманьваньне і эксплёатацыя беларускага сялянства панамі і ксяндзамі заўважваецца яшчэ і цяпер. У глухіх мясцох яшчэ і да гэтага часу захаваліся „прошчы“. Спрытна эксплёатуецца тут служкамі культу даверлівая і цёмная маса веруючых. Наша савецкая сучаснасьць стварае асяродкі сьвятла і навукі, да якіх так прагнуць цяпер вызваленыя ад дурману сялянскія масы.

Разьдзел II. Агульна-палітычныя тэмы.

1-ая ЧАРГА.

„Ля рубежных слупоў“—Маецца сцэнары групы КІД. Жыцьця рубежнае беларускае вёскі. Удзел савецкага сялянства ў барацьбе з кантрабандыстымі.

2-ая ЧАРГА.

„Белы генэрал“—Паўстаньне ў 1919 годзе ў Гомелі белагвардзейскага палкоўніка Стракапытава і гэраічная абарона Рэвалюцыйнага Камітэту.

ЗАПАС.

„Імя ім безьліч“ (Апошняя вайна).—на тэму Іогана Бэхэра—навукова-палітычная фантастыка. На абшарах Беларусі адбываецца апошняе змаганьне сусьветнага пралетарыяту з аб'яднаным сусьветным капіталізмам. Працоўныя перамагаюць упартага і надзвычайна хітрага ворага.

Разьдзел III. Гістарычныя і гістарычна-рэвалюцыйныя тэмы.

1-ая ЧАРГА.

„Наша крэпасьць“—Маецца сцэнары Ў. Гардзіна паводле лібрэта Чэрняка.

У 1905 г. царызм, які ўжо быў з «чэрваточынаю», пад націскам рэвалюцыйных мас «трэснуў». У дысцыплінарным батальёне Бабруйскае крэпасьці выбухнуў бунт. Паўстаўшыя салдаты захапілі крэпасьць, але, не падтрыманыя своечасова рабочымі, якіх справакавалі меншавікі, прымушаны здацца. Уцёкі сьмяротніка.

„З-пад ярма“.—сцэнары распрацоўваецца.

У часе заняцьця Ўсход. Беларусі войскам маскоўскага цара Аляксея Міх. практыкавалася масавае засланьне ў Сібір беларускага насельніцтва, якое выявіла сваю варожасьць да акупантаў. У сярэдзіне XVII стагодзьдзя гэтыя засланыя беларусы, пад кіраўніцтвам былога Амсьціслаўскага падмайстра Пярвушы Шэршня, са зброяю ў руках пачалі прабівацца да сябе на бацькаўшчыну. Фільм малюе становішча работнікаў па найме на Беларусі, жыцьцё беларускага гораду тых часоў, быт і норавы як Беларусі, гэтак і Масквы, уціск і эксплёатацыю тубыльцаў Сібіры.

„Канец блазна“ (Паўла I).—Ёсьць лібрэта-сцэнары Ў. Гардзіна.

Узмацненьне прыгону на Беларусі за Паўлам I. Бунты рабочых на мануфактурах у Расеі і падтрыманьне іх сялянствам. Барацьба прыдворнага магнацтва і сьмерць Паўла I.

2-ая ЧАРГА.

„Мсьцівец“—Сцэнары распрацоўваецца.

Лёс магілеўскага яўрэя-салдата (з кантаністых), які ваяваў[illegible] біўся грозным мсьціўцам у адносінах да царскай адміністрацыі, абшарнікаў, багатыроў-яўрэяў. Парадкі і норавы за часы Мікалая I.

„Салавей“—паводле аднайменнае аповесьці Зьм. Бядулі. Сцэнары распрацоўваецца. Прыгонны тэатр на Беларусі. Капрызы і самавольствы магната над доляю прыгоннага артыстага і сялянсва.

ЗАПАС.

„Лясныя браты“—Сцэнары распрацоўваецца.

1905-6 г. г. рэвалюцыйнае барацьбы ў Латвіі. Узброеная барацьба з царызмам вядзецца «ляснымі братамі», рэвалюцыйнымі сацыял-дэмакратамі, бальшавікамі, якія схаваліся ў лясы.

„Аблога“—Паводле аднайменнае п'есы Ўсев. Іванова. Сцэнары распрацоўваецца пры ўдзеле аўтара.

Кранштадскае паўстаньне—асноўны фон гэтага фільму.

Разьдзел IV. Дзіцячыя фільмы.

1-ая ЧАРГА.

„Піянэр на дазоры“—Жыцьцё піянэраў, увязанае з жыцьцём суседн. з іх лягерам вёсак.

„Кветкі жыцьця“—Ёсьць сцэнары Ів. Цьвікевіча. Бяспрытульныя, дзякуючы калектыўнай працы ў сваёй камуне, робяцца актыўнымі будаўнікамі новага жыцьця.

2-ая ЧАРГА.

„Дзеці рэспублікі“—Лёс дзяцей, якія трапілі ў беларускія дзіцячыя дамы і сталі каштоўнымі працаўнікамі.

„Антоська—музыка“—Падпасыч—Антоська адораны прыродаю найвыдатнейшымі музычнымі здольнасьцямі. Арганізацыя саюзу сельгас. рабочых дае яму магчымасьць паступіць у музтэхнікум, дзе малады талент узмацняецца і фармуецца ў сталага артыстага.

ЗАПАС.

„Рабінзон тундры“—Сцэнары распрацоўваецца.

Расейскі лётнік, што вылецеў шукаць прапаўшых дасьледчыкаў канцавосься зямлі, з прычыны бяды з самалётам, садзіцца ў тундры. Дзякуючы сваёй вынаходлівасьці, кемнасьці і ўпартай працы, лётнік наладжвае сваё жыцьцё як той Рабінзон. Праз некалькі месяцаў ён спатыкаўся з адным асьяцкім качэўем і з іх дапамогаю напраўляе самалёт.

ЗАЎВАГА: Па-за плянам з тэмамі вызначаны для супольнае пастаноўкі з нямецкай фірмай «Хомфільм»:

1. «Шатан»—паводле аповесьці Л. М. Талстога. Сцэнары В. Шклоўскага і Ю. Тарыча.
2. «1812 год»—сцэнары распрацоўваецца. Дванаццаты год пераважна на Беларусі.

Разьдзел V. Палітычна-асьветныя тэмы.

1-ая ЧАРГА.

„Кіно-атлас БССР“ — 6 частак 1800 мэтраў.

„Супольнымі сіламі“ (Каапэрацыя). — 5 частак, 1500 мэтраў.

„За плугам“ (Яўрэйскі камгас) —3 ч., 900 м.

„Пэўнымі крокамі“ — (індустрыялізацыя Беларусі), 5 ч., 1500 м.

2-ая ЧАРГА.

„Торф і вытворы з яго“ — 2 ч., 600 м.

„Кіно пра самога сябе“ — 3 ч., 900 м.

„Вадзяныя статкі“ — (Рыбная гаспадарка) 3 ч., 900 м.

„Кіно на вёсцы“ — (Перасоўка) 1 ч. 300 м.

„Нашы абаронцы“ — (Чырвоная армія, яе быт і паліт-культурная роля) 5 ч., 1500 м.

БЕЛДЗЯРЖКІНО.